

A project of Volunteers in Asia

Report on Training of District Extensionists

Published by:

ITDG

Available from:

ITDG Stoves Programme Myson House Railway Terrace Rugby CV21 3HT UNITED KINGDOM Reproduced by permission.

Reproduction of this microfiche document in any form is subject to the same restrictions as those of the original document.

REPORT ON TRAINING OF

•

DISTRICT EXTENSIONISTS

SARVODAYA/CEB STOVE PROGRAMME

Kandy, Sri Lanka

9 - 23 August, 1985

,

.

TABLE OF CONTENTS

1.	ADST:	ract	•	•	٠	•	•	•	•	•	•	2
2.	The	Contex	t	•	•	•	•	•	•	•	•	2
3.	Goal	5.	•	•	•	•	•	•	•	•	•	3
4.	The	Progra	mme									
		Week		•	÷	•	•	•	•	•	•	3
		Week	2		•	•	•	•	•	•	•	3 3
5.	Eval	uation	•	•	L	-	•	•	•	•	•	4
6.	Foll	owup R Hamba			napi	ura I	Dist	rict	s			
		CE	B/Ene	ergy	Uni	Ł	•	•	•	•	•	6
		Kurun						5				
		Sa	rvoda	aya	•	•	٠	•	•	•	•	9
App	endic	ies										

App.	1	Training Time Table		•	. 11
App.	2	Clay and Ceramic Lecture Notes	•	•	. 13
App.	3	Working with Potters	•	•	. 20
App.	4	Getting the Measurements Right			
		Illustrated Use of Templates	•	•	. 26
App.	5	Observation Sheet	•	•	. 29
App.	6	Followup Lecture Notes	•	•	. 31
App.	7	Followup Form	•	•	. 33
App.	8	Quiz for Final Day of Course	•	•	. 37
App.	9	Questionnaire for Course Evaluation	atio	n	. 44
App.	10	Synopsis of Translated Course			
		Evaluation Responses	•	•	. 47

1

- -

14

÷

ABSTRACT

The two-week course included 10 students with all levels of stove experience from both CEB and Sarvodaya. The training goals were to impart sufficient technical background so the students could conduct supervision of all stage of production and evaluation of the 2-pot chimneyless installed "Sarvodaya" stove. Despite this ambitious objective, the training seemed to be successful in giving sufficient understanding in several key technical areas.

An additional two weeks was devoted to each of the CEB and Sarvodaya stove programmes for followup on their trainees.

Due to the brevity of the course, special care will be required by management to determine what each student's abilities are, and where additional training is required.

THE CONTEXT

The training was conducted by Mr. Lamasena of Sarvodaya and John Selker and Laurie Childers of ITDG, with lecture support by Mr. Bandara and Mr. Amerasekera of CEB Energy Unit, and John Loose of ITDG. Additionally, an introductory speech was given by Prof. K. K. Y. W. Perera, Secretary of the Ministry of Power and Energy, and a concluding speech was given by Mr. Sisira Navaratne, Division Field Officer for Sarvodaya.

Most activities took place at Sarvodaya District Center, Palletalawinna, Kandy. A small classroom was constructed just prior to the training, and the practice installations took place nearby. Several days were spent in nearby Wallala at a potter's house for demonstrations and practice in the construction of the pottery liners.

The most important factor in determining the focus of the training was the students' diverse backgrounds. Of the six students from the CEB, three were newly recruited staff who had never worked with ceramics or stoves; one had installed over 50 stoves, and two were potters with extensive experience. The four Sarvodaya students included two experienced stove installers, one stove producing potter, and one village health worker.

Language was a significant obstacle in the training. None of the students were fluent in English, so all lessons from the ITDG staff needed to be translated into Sinhalese. A Sarvodaya translator, Mr. Charles, was hired for this. Given the obscurity of the fields of stoves and ceramics, adequate translation was difficult to obtain. None of the Sinhalese lectures were fully translated for the ITDG staff.

GOALS

This training was directed towards resolving the key technical bottlenecks which have historically held up stove dissemination in Sri Lanka. Three areas were selected as particularly crucial and appropriate for this training: skills in working with potters, technical troubleshooting and evaluation, and understanding the issues and activities important to successful stove dissemination.

THE PROGRAMME (See Appendix 1, the Time Table)

Week l

After introductions, and practical cooking on the 2 - pot stoves, the entire first week of the training was devoted to production issues surrounding the ceramic stove liner. The first day on ceramics was largely basic pottery theory background. The students were guided by first learning the key descriptive vocabulary of ceramics. The vocabulary was then placed into perspective by leading a discussion through the steps of production of a ceramic stove liner.

The next two days were spent working with a local stove-producing potter. After complete demonstrations by the potter, each student made one liner. The work was monitored by Mr. Lamasena and Mr. Bandara. Techniques of throwing, coiling, and slab rolling were demonstrated, but the students were directed to use coils for reasons of simplicity. In this society where the potters are of very low social standard, it was critical to get all of the students to work with the potters and with clay to break any social barriers gently but thoroughly.

On Friday of the first week, the overall subject of working with potters was discussed. Special note was made of the richness of the local pottery traditions, the expected stages in training a potter to produce the pottery liner, and the economics of pottery production. As three of the student were potters, the discussion produced particularly successful results. See Appendicies 2, 3, and 4 for lecture notes on ceramics, notes on working with potters, and pictoral demonstration of the use of templates.

Week 2

The second week was devoted to 3 subjects: stove evaluation; followup and dissemination; and installation practicals.

The stove evaluation section was aimed at enabling students to differentiate between serious and cosmetic errors in the liner and the completed stove. Each group of 2 - 3 students made measurements and observations of 2 stoves (see Appendix 5). Through this exercise, the students discussed and committed themselves on paper to judgements regarding each stove's strengths and faults. Subsequently each group conducted a water boiling test on both of the stoves. During the test

the students wrote qualitative observations about the stove's performance regarding expected efficiency, usability, and safety. The results of the tests were displayed on the chalk board for interpretation.

The next day the group was given an opportunity to discuss their findings. We were extremely gratified to find that each group had identified the key issues with each stove. Often their final conclusions differed from the initial observations. This exercise was successful in giving students the tools for distinguishing between good and bad stoves and liners.

The subject of followup was put into perspective by having both the CEB and Sarvodaya describe their field programmes, with focus on the role of District Extension Coordinators in dissemination. In both approaches, followup was a key responsibility for the extension coordinator. After a brief lecture further explaining the role of followup, each student was given 2 followup forms (see appendicies 6 and 7). The form was discussed line by line, and general questioning courtesy and methods were discussed. Each student went to two houses which had improved stoves to make observations. To summarise the study of followup, each student acted through a brief report of observations both to his "supervisor" and the installer (which for these stoves was Mr. Bandara). Students were directed to discriminate between the general experience of the field visit and the particular information which would be valuable to the other parties.

In the later class sessions stove installation was practiced and other issues were discussed. The course was concluded with a comprehensive test and course evaluation (see appendicies 8 and 9).

EVALUATION

Overall, the training was quite successful. It went more smoothly than expected and the students expressed appreciation for what they learned. The content was dense, and every effort was made to distribute translated lecture notes and handouts to assist the comprehension and memory of the trainees. The training received excellent support from all concerned parties: Sarvodaya, CEB, and ITDG. Mr. Lamasena's preparatory work was of great help throughout the course.

As always, there were faults with the training that are worth considering with regard to future trainings of this sort.

1. The training programme was over-ambitious. Too many subjects were to be covered in a short time. As a result, there was far too little time for classroom discussion which is essential for clarifying ideas and reading the actual level of comprehension of the students. This problem was recognised in the days prior to the training, but those in charge of the training (Lamasena, Selker, Childers) chose not to substantially alter the course content due to their limited planning inputs. In future trainings, priorities should be limited to those subjects which can be treated thoroughly - this one had three priority subjects, and that was two too many. Within each subject, we included too much information for students to absorb. Short topics such as chimneys and in-depth technical ceramic detail seemed worthwhile for setting the context of the main points. However, the sense of what was essential gct lost, partly in the translation and partly due to the sheer volume of information. We underestimated the mental strain involved in absorbing so many ideas. The diverse levels of experience amongst the trainees complicated this matter. We chose to direct the level of information toward those most likely to use it, i. e. the more knowledgeable.

2. Inadequate translation severely hampered the communication of ideas in lectures. The training planners anticipated that translation would not be necessary. Once the training was underway it was seen that a full- time translator was necessary, and one was hired. However, the technical vocabulary and esoteric concepts caused problems, particularly with the over-enthusiastic translator who sometimes jumped ahead of the lecturer he was translating for and gave exactly the opposite meaning. Although most of these mistakes were caught, this caused much confusion for the class. Also, many of the technical ceramic words have no direct parallel in Sinhalese, and succeeding lecturers used different words for given definitions. Although both of the main Sinhalese-English speakers were specially briefed on the difficult vocabulary, ideas were made substantially more confusing because of the partial knowledge of the translator. More time allocated to the selection and preparation of the translator could have helped to mitigate this problem.

3. While Sarvodaya District Center was on the whole an excellent site for such a training, there were several drawbacks to our exact location. The room is nearby the metal and wood shops, and their machinery was quite noisy most of the day. Also, the room itself was too small for so many people. Additionally, there were some complaints of a different nature from the students about being required to attend Sarvodaya's Family Gatherings every evening, as these occupied most of the time students had for relaxation and study.

Feedback from the students at the close of the training was overall positive. Primarily, they felt that the training was well organised, the amount of time and amount of work were fine, but that there was too much theory in relation to practical work, and too little time for classroom discussion. They would have liked more time for practical work with producing the stove liner and installation. A synopsis of (translated) evaluation responses is given in Appendix 10.

FOLLOWUP REPORT

Visit to Hambantota and Ratnapura Districts

CEB/Energy Unit - Trained Pottery Liner Producers

Sept. 1985

By Laurie Childers, ITDG Stoves Project

Hambantota District

Mr. Ranasinghe, Coordinating Officer Mr. K. K. Ariyasena, trainee extensionist

Ratnapura District

Mr. K. D. Wijeratna, Coordinating Officer Mr. H. Dayananda, trainee extensionist Mr. Bandara, Trainer for CEB/Energy Unit Stove Programme

SUMMARY

The training of potters in Hambantota and Ratnapura Districts is proceeding remarkably well. This is due mostly to the competence of Mr. Bandara, the trainer, and to the support system of the CEB and District Government of Sri Lanka infrastructure. It is recommended that the present training and followup system continue, maintaining careful quality control. Financial arrangements must be clarified so that potters get paid promptly.

ACTIVITIES

One week was spent in Hambantota District with Mr. Ranasinghe. Initially a discussion was held with the Assistant Director of NORAD's IRDP, which funds the project. We visited approximately 34 pottery households is 6 divisions, and talked with 5 Assistant Government Agents (responsible for collecting and distributing stoves) and one Special Service Officer (responsible for coordinating installers and householders). Unfortunately we spent only 2 hours with Mr. Ariyasena, the trainee.

In Ratnapura District, the two pottery villages which are producing stoves were visited: Kallekolonne (18 families) and Damana (5 families) and their headmen. One day was spent in each village. Mr. Bandara did some training of one of the Damana potters, and the author conducted a demonstration of the the score and slip method of making strong joints. Mr. Dayananda was present for both days, and Mr. Wijeratne for one day.

At each pottery site, we evaluated the quality of stoves produced and discussed the dimensions with the potters. We asked the potters if they had any problems with cracking and discussed possible solutions to those problems with them.

OBSERVATIONS

1. The quantity and quality of training done by Mr. Bandara far exceeded the author's expectations. Of the nearly 60 potters visited, only a handful were producing imperfect stoves, and those had only marginally incorrect dimensions. Mr. Bandara's manner is that of precision, patience, and persistence. Around most potter's houses is a line of pottery fireboxes being used as flowerpots. The potters would laugh and say, "These were from my training period." The demands for precision necessary in the early stages have more than paid off in the obvious quality of liners produced.

2. Overall the level of pottery skills is quite high, particularly in Ratnapura, with several outstanding pottery households in both districts. Some potters had trained themselves to build the liners. In Hambantota, the clay mixtures and construction techniques varied even amongst potters living right next door to each other. Use of any particular technique (coil or wheel methods) did not seem to affect the final quality.

3. Most potters seemed to have one or two very minor problems. These include:

- a) cracking of liners during the firing, especially those loaded on the bottom of the kiln;
- b) cracking cf joints due to faulty construction;
- c) potholes too large or small (templates not always used);
- d) potrests too thick, and/or not strongly attached;
- e) airholes too large and/or too high;
- f) off-round firebox potholes.

Potters in Ranna, Hambantota District, were the only ones who complained about the loss of liners due to cracking during firing. Other potters said that they actually had less loss of liners than of traditional pots, which are much thinner and break more easily. Potters were happy to make the stoves for Rs. 15 each, taking the average 10% breakage at a loss.

4. The worst problem encountered regards the organisation of finances. In Hambantota District, there is often a 3 week delay in paying potters. Most potters are quite poor and live hand-to-mouth. Aside from being unfair to the potters, it will soon discourage them from producing stoves.

5. There is an enormous amount of transport for the liners required using the present dissemination method.

RECOMMENDATIONS

1. Continue close contact with potters, giving attention to quality control and problem solving. It seems to be fairly easy for potters to make minor mistakes that they haven't been making previously, such as raising the airhole too high, altering the door shape or size, etc. Templates may need to be refined and redistributed. Also, the potrests on the second potholes should be about 1 cm thick only. This small detail greatly affects the fuel consumption of the stove.

2. When liners are being purchased, they should be carefully screened for cracks that have been "repaired." Many potters tend to smear clay into cracks just prior to firing, but this is a disguise and not a repair. These cracks are often in the joints.

3. By the middle of the third year of the project (1987), attention should be given to switching over to a sustainable marketing system. Methods of transport and quality control will have to be devised. It will be necessary for the public to have a sense of what is a high-quality stove. The Energy Unit should award a "seal of approval" to those potters who are making particularly precise, high-quality stove liners. This could be in the form of a stamp that they use to mark their ceramics, and/or a certificate that can be displayed at their workshop or in retail markets.

FOLLOWUP REPORT

Kurunagala and Kandy Districts

Sarvodaya Extension Workers

Sept. 1985

By John Selker, ITDG Stoves Project

1. Mr. Lamasena of Sarvodaya and myself visited Mr. Dammith, trainee, for 3 days at his site in the Kurunagala District of Sri Lanka. We assisted him in his first 3 working trips to potters in his area. He seems confident and well-prepared. Since a stove installer's training was carried out in the area 1 year ago, the demand for improved stoves is already established.

In our discussions, we focused on how Mr. Dammith could make his stove work as self-supporting as possible. The Kandy District Center had already supplied 30 stove liners, and an account of almost Rs. 700 has been established through the installation of these stoves. This site was seen to be an ideal place to investigate ways to smoothly transfer the improved stove technology within the Sarvodaya system.

From this perspective we left Mr. Dammith with a strategy for starting his stove project. We encouraged him to write a proposal for covering his Rs. 300 per month tramsportation expenses to the District Center. From later conversations with Mr. Amerasekera of the C. E. B., we believe additional support will be forthcoming from the C. E. B. for Mr. Dammith's work.

2. Mr. Lamasena, Steve Raggett, Laurie Childers, and myself visited trainee Mr. Somaratna for 1 day at his site in Kandy District. His work with stoves predates the training by two years. He was working with a potter who was making high quality stoves, and Mr. Somaratna had a team of installers actively working. By and large we were quite impressed by Mr. Somaratna's ingenuity and perserverence.

The economic side of his efforts were particularly interesting. He purchased liners from the potter for Rs. 15 each, including delivery. He then sold the liners to the installers for Rs. 30 each. The installers in turn sold the completed stove to the households for Rs. 45.

Only one serious problem was observed. Mr. Somaratna had decided that two sizes of stoves were required in his area, and instructed the potter to make a 2/3 size version. This smaller stove was observed in operation in homes and was seen to be unacceptable. The shorter firebox guenches combustion, cooling the flame, making smoke, and leading to thick buildups of creosote in the second pothole. Mr. Somaratna was shown these problems, and understood he needed to rebuild the smaller stoves and discontinue their production. He can order stove liners with potholes of a smaller diameter, but the fireboxes must be of the same height as the regular firebox. APPENDIX 1

11

TIMETABLE

WEEK 1		LECTURERS
Day 1 .	- Monday	
a.m.	Introduction	Secretary,
	- people - description of SSM & CEB programs	Min. of Power & Energ Prof. K. Perera
	Why the stove is designed like it is	
	- technical aspects - Socio economic aspects	Lamasena Bandara
p.m.	How the stove works (demonstration - cooking lunch)	Lamasena
	Design and effect of changes on stove performance	J. Loose
Day 2	- Tuesday	
	Pottery materials: clay, clay preparation	L. Childers
	Introduction to making stoves	
	forming and joining drying and shrinkage firing theory (demonstrations and theory)	
Day 3	i. - Wednesday	······································
a.m.	Visit to pottery at Wallalla	Lamasena
	Demonstrations: making coils coiling firebox coiling tunnel throwing second pot, adding knobs use of templates assembly of tunnel and door	
p.m.	Making stove parts (training by potters in the group)	Supervised by Lamasena <u>or</u> Bandara
Day 4	- Thursday	,
a.m.	Assembly of stove parts	L. Childers
р.ш.	Reviewing construction	L. Childers
Day 5	- Friday	
a.m.	Training potters and firing - quality control - problem solving - clay modification and improvements - economics and breakage - tradition and science	J. Selker L. Childers
		cont'd

LECTURERS

.

Day 6	- Monday	
a.m.	Evaluation of stoves/testing	John Selker
	Qualitive observation Measurement of ciritcal dimensions	
р.ш.	Comparative cooking tests	
Day 7	- Tuesday	
a.m.	Summary of stove evaluation	John Selker
	Intro to follow up	Ms. Harshini Navaratne Sarvodaya Dist. Coordinator
		Mr. Lamasena, Overall Coordinator, CEB Energy Unit, Stoves
p.m.	Follow up at local homes	Selker/Lamasena/Ban- dara
Day 8	- Wednesday	
a.m.	Follow up summary	John Selker
	Chimneys/introduction to installation	John Loose/Lamasena
p.m.	Practice Installation at Training Site	Lamasena/Bandara
Day 9	- Thursday	
	Practical installation at local homes	Lamasena/Bandara
Evenin	g - slide show	Selker/Childers
Day 10	- Friday	
a.m.	Review	Lamasena
	Test	Bandara
p.m.	Evaluation	Childers
	Closing	J. Loose Sisira Navaratne

•

12

WEEK 2

.....

Appendix 2

CLAY AND CERANIC LECTURE NOTES Sr Laurie Childers ITDG

Sri Lanka CEB/Sarvodaya Training Day 2 15 August 1985

Today we want to increase your understanding of clay, what it is and what happens to it between taking it out of the ground and becoming a finished stove liners

What is clay?

The term clay refers to a certain particle size of a soil mineral.

Clay comes from weathered rocks. When rocks are exposed to sunshine, to heat and cold, to rain and ice, they decompose, or break down into small particles. This is usually a very slow process, and some rocks take much longer to decompose than others. Some rocks break up rather easily, and get carried downhill by glaciers or streams. The finest particles get carried the farthest. they are often dropped only when the river spreads out over a flood plain and slows down. Many layers of these tiny particles become clay deposits. (Some clays are formed differently: the rock decomposes inplace. These clays are usually very white.)

Clay is defined as a particle size which measures 10 microns or less in size. That means that 100 of the largest clay particles, side by side, would measure only one millimeter across. Silt is the next largest particle size: 40 of the largest silt pa rticles measure one millimeter across. Sand is the next largest particle size: fine sand measures up to one third of a millimeter across.

May does clay stick together?

ЧD ЧD OH involtaxyls (water) OH OH OH OH I. 1 1 1 si Si Silicon Si Si Si Si Si 1 1 1 A1-A-A1 A1 - A1 - AI -A Aluminum Ś Sĩ Si Si Si Si Silicon Si 0H AH OH טא סא סא hydroxyls (water) QH.

shape of clay particles

chemical structure of clay (simplified)

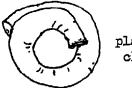
Clay particles are hydrated, that is, they are <u>chemically</u> bound to water. Even after clay has dried in the sun, there is still water between the the clay particles. This bonded water sticks to other water, and so the particles of wet clay are both attached and lubricated by the water between them. The clay particles slide apart or closer together as the clay is pressed and formed.

Smaller particles of clay have more surface area, and can hold more water in between them relative to larger clay particles. Clay that is very sticky has small particles of clay.

The ability to stick together, and to be formed without cracking, is called <u>PLASTICITY</u>. If clay can be easily shaped, we say it is highly plastic. If it breaks when coiling around your finger, it is not very plastic. Plastic clay is flexible due to having a good mix of particle sizes. Plastic clay has some very fine (small) clay particles. But very fine clay, all by itself, is too sticky to work with.

non-plastic clay

plastic clay

One of the reasons we blend different clays together to make pots and stove liners is to get good plasticity. This enables the clay to be formed without cracking, and also dry without cracking. (The clay grips and holds onto itself.)

Plasticity also increases with ageing the clay. In many parts of the world, potters mix clay weeks or months before they use it. In China, potters work with porcelain, a non-plastic clay. They mix clay for their grandchildren and use clay made by their grandparents.

What happens during drying?

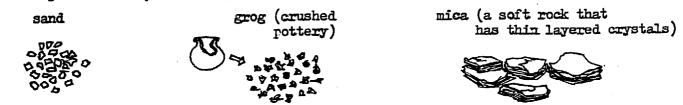
After a clay piece has been formed, it is left to dry. While drying, most of the water between the particles of clay evaporates into the air. Just like drying clothes, this happens faster when the air is warm and dry and the piece is in the sun. However, with clay pieces, it is very important that they dry evenly - from side to side, top to bottom, and inside and out. Careful drying is important because as the water between the clay particles evaporates, the clay particles more closer together. This results in the piece <u>shrinking</u> in size. If one part of the pot or stove liner dries faster than another part, then it shrinks more and cracks away from the rest.

Thinner parts dry faster than thicker parts, so it is important that the clay walls be of all the same thickness. The edges of any pieces should be slightly thicker because they dry faster.

traditional shapes showing thick edges

Traditional folk potters usually add materials with large particle sizes to the clay mix to help the pieces dry evenly. The relatively large grains of sand, mica, or "grog" (crushed fired clay) do not shrink. They also allow a path for water between particle inside the clay wall to pass toward the ouside of the clay wall and evaporate. The tiny holes in such clays make them porous, we say they have high porosity. (A sponge is another example of porosity.) Very plastic clays, all by themselves, tend to warp and crack (unless they are very slowly and very carefully dried).

The clay is actually strongest during the <u>leatherhard</u> drying stage. This is when the clay is stiff and feels like leather - not quite wet and not quite dry. It is difficult to deform or pull apart. When clay is very dry (much lighter in color), it easily chips when bumped because there is not enough water to hold the particles together. Clay and ceramic lecture note, page 3

What happens when the clay is fired?

During the firing process, the clay changes to <u>ceramic</u>. After proper firing, the piece cannot be dissolved into clay again. There are several stages of firing which are important to to look at in respect to firing pottery stove liners.

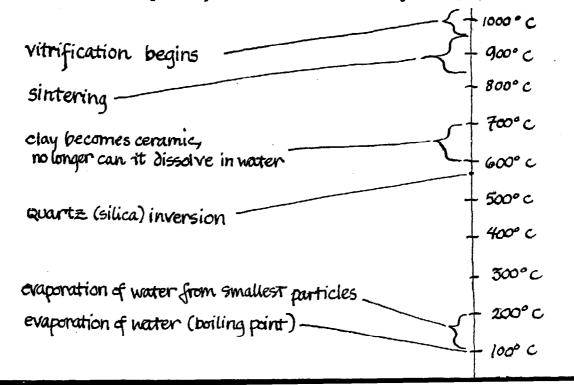
At 100° C, water is boiled out of the clay. Between 100° and 200° C, water finally escapes from between the tiniest clay particles. When water turns to steam, it expands greatly. Therefore the early stages of firing must be very slow so that the steam does not form inside the clay walls. Steam can cause little explosions or cracks in the clay pieces.

At 573° C quartz inversion occurs. This is marked by a structural expansion of the free silica in the clay body. At temperatures below 573° C, the silica crystals are in a cramped state. At 573° C, it suddenly stretches out into a symmetrical shape that is 1% larger in size. It stays in this state until it cools below 573° C, when it suddenly inverts back to the cramped state and shrinks 1% in size. In the same way that thin parts of a piece might dry too fast, there can be problems with thin parts during this stage of the firing. The kiln should heat slowly during quartz inversion so that all parts of the ceramic pieces reach 573° C at the same time. Otherwise the thinner parts may crack off.

Upon reachin the temperature range between 600° and 700° C, the clay will no longer dissolve in water. In fact, it is no longer clay. It is now ceramic, but has yet to develop a good ceramic bond. It is weaker now than when it was dry clay.

Between 850° and 950° C, the solid particles begin to <u>sinter</u>. Sintering is what gives ceramic pieces fired strength. The particles stay solid but the surfaces begin to "weld" together, much like iron pieces weld together without melting. Other minerals in the clay, such as potassium or iron, will help encourage sintering. After sintering, the particles are no longer separate, but have joined into one very porous piece.

At temperatures above 950° C, the ceramic begins to <u>vitrify</u>. It becomes more and more like glass. And, like glass it is <u>unsuitable</u> for stoves. The particles melt together and fill the pores between them. (The ceramic shrinks significantly as it vitrifies.) While stoves are used for cooking, parts of it receive enough heat to expand significantly. Low-fired (900° C) porous stoves can absorb the shock of thermal expansion because of the spaces between the "particles." High-fired ceramic has no room for uneven thermal expansion, and the firebox is likely to crack.

Appendix 2 - Clay and Ceramic Lecture Notes Sinhalese translation

තෙන මැටි සහ පිලිස්සුනු මැටි පිළිබඳ දේශන සටහන්

දිස්තුන් වටාස්ථානය

. .

පි.ල.වී.ම. හා සර්චෝදය ඒකාබද්ධ දර ුදුන් පිළිබුද පුහුනුව සර්චෝදය 1985.08.13 වෙනි දින ලූරි චිල්ඩර්ස් මහන්මිය අයි.ඊ.ඩී.පී.

අද අපිට මැටි පිළිබඳ ඔබගේ දැනුම වර්ධනය කිරීමට අවශා වේ. මැ ටි යනු කුමක්ද? එසේම එය පොලවෙන් ගැනීමටත් ලීපක් සෘදා අවසන් කිරීමත් අතර, වෙනස කුමක්ද දැනගත යුදැය. මැටි යනු කුමක්ද?

වැටි බහිප දුවාවල තිබෙන එක්තරා පරිගයක කුඩා අංශු වශයෙන් සඳහන්තල හැක. මැටි ලැබෙන්නේ පරිත වලට කාලගුණය බලපැමති. පරිත හිරු එලියට, සේකන්වයට, සිතුලට, වැස්සට අධිස්ථල බලපෑම තිසා එහි ක්‍රියාකාරිත්වය කරනකොටගෙන් ශූතා තුඩා කැලි වලට කැබි යටි. මෙය ශූතා හෙමිහිට සිදුපන්නකි. එසේම සමහර පරිවන වෙනත් චරිත වලට වසා මෙසේ සු සිදුවීමට කාලයක් ගතවේ. සමහර පරිත ශූතා පහසුවෙන් මෙසේ කැඩේ. ශූන් පසුව ඒවා වණ්ඩ නිසා නිම්න වලට ගලායයි. ඒවායේ ගෝඳ කොටස් ඇතට ගලායයි. ඒවා ගෙවතුර ගලන කාලයට ගගෙහි දෙපස මිදෙන්නට පටන් ගති. මෙසේ කිපවතාවක් මිදෙන විට එම තට්ටු මැටි බවට පත්වේ. සමහර මැටි වර්ග වෙනත් වෙනත් කුම වලට හැඩගැසේ. පරිත පෙතත් කුම පලට දිපායයි. ඒවා සාමානපටෙන් සුදුපාටය.

වැටි පාමානායෙන් මයිනුවු 10 ව හෝ රටත් වඩා තුඩා පුමාසයේ අංශු වලට ගතහැකිය. මෙහි අදහස වනුයේඑය පැත්තෙන් පැත්තව සියවාරයක් ව්ශාල මැටි අංශු මීලි මීටර් 1 ක් පමන මැතිය හැකිය. ඊලඟට විශාල අංශුව නම් මීදෙන මැටීය. 40 වාරයක් විශාල මෙම අංශුවක් හරහට මීලි මීටරයක්වේ. ඊලඟ එගීය නම් වැලීය. ශුතා හොඳ වැලිකැටයක් මීලි මීටරයකින් 1/3 කි.

<u>ඇයි මැටි එකට ඇලෙන ගතියකින් යුක්ත වන්නේ? : –</u>

යා යා යා හා දා දා දා ප්ලය Si Si Si Si Si Si සිලිකා Al Al Al Al Al Al Al ඇලුම්කියම Si Si Si Si Si Si ප් සිලිකා සං හා සා සා සා සා ප්ලය මැට්වල රසායකික සංයුතිය

ශූතා කූඩා මැටි අ•ා₂වල

මාට අංදවල හැඩය

මැටිවළ රසායනික වසුහය සාමානා යෙන් මැටි අංශුවක ජලය ඇත. එහි අදහස

ඒවා රසායනික වශයෙන් ජලයෙන් බැඳී. ඇත. මැටි අවිවෙත් වැසි ඇතත් ඒවාතුල ජලය ඇත. ඒ කිසා ජලය අතික් කොටස් වලට එකතු වේ. එතිසා මෙම අංශු තෙත මැටි එකට ඇලෙත ගතියෙන් හා ලිස්සන ගතියකින් යුක්ත ඩේ. මිතිසා මැටි එකට ගැඩගන්වන විට හෝ තසු කරන විට ඇලේ.

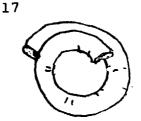
මුදුකත බොහෝ ඇත. ඒවායේ විශාල කාලි වලට වඩා ජලය උරාගන්නා සිදුරු ඇත. ඉතා හොඳට ඇලෙන මැටිවල ඉතා තුඩා මැටි අංශු ඇත.

අදෙත සුව ගතිය යනු වැටිවල ඇලෙත ගතිය හා එය තොකැඩී තවායැතිව – ට හැකිවීම. මැට් පහසුවෙන් හැඩ ගන්වා ගැනමට නම් අපි එය හොඳට ඇදෙත ගතියකින් යුතු මැි බව කිගමනය සඳතු ලැබේ.එය සමගේ ඇඟිලි එටා ඔහන වීට කැඩේනම් එය හොඳට ඇලෙත ගතියක් තැත. ඉැලෙත සුව මැට්වල ඇදෙන ගතියක් ඇත්තේ එය හොඳ වීලතයක් හා යුතා තුඩා අංශු සිබෙන තියාය. ඇදෙත සුව මැට්වල යුතා කුඩා මැටී අංශු ඇත. තමුත් ගුතා හොඳ මැට්ටල බොහෝ දුරට ඇලෙල ගස්යකින් හා පැඩට පහසුය.

16

1.

අපි වෙනස් වෙනස් මැටිගෙන වැඩ කරන වලං සාදන ලිප් සඳහා එක හේතුවක් නම් මැට්ටල ඇදෙන සුව ගතියයි. එය පිපිරීමක් නැතිව හැඩගන්මා ගැනීමට පහසුය. ඒවා වේලෙන විටද නොපිපිරේ. මැට් එකට හොඳිට තද වේ.

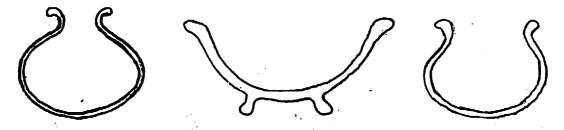
ඇඳෙ සුව ගතිය මැට්වල ක්ල්පැවැත්මටද බලපායි. ලෝකයේ බොහෝ රටවල වලං සාදන්තත මැටී වැඩ කිරීමට පුටමසති කීපයකට හෝ මාස කීපයකට පෙර මැටී අනාහඬයි. ඒනයේ වලං කාර්මිකයින් පෝකිලේන් නමැති මැටී වලින් වැඩ කටයි. ඒවා ඇලෙත සුප ගතියක් නැත. එම තිසා යපුන් යපුන්ගේ දරු මුයයුරන් වීසින් පාගා මැටී සූදානම්කර තඔයි.

වියලෙන විට මැට් වලට සිදුවන්නේ තුමක්ද?

මැට් කැබලි හැයගැන්වීමෙන් පසුව එය වේලීමට යුධ හරිනු ලැබේ.

ඒවා වේලෙක විට අංශුවල තිබෙන බොහෝ පලය වාතයට හුමාල වේ. මෙය සිදුවන්නේ පෙදි වේලෙන ආකාරයටය. මෙය වාතය යනුසුම් අවස්ථාවල හා ශීවිව සැර අවස්ථාවල ඉක්මයින් සිදුවේ. කෙසේ හෝ මැටි කැබලි ඒවායේ පැත්තෙන් පැත්තට වියලුමට අවශා ශූහල සිට පහලටත් විටත සහ ඇතුලත පලය හුමාලය වන නිසා වියලෙන විට හැකිලීමක් විය යුතුය. මැටි අංශු ශූතා කිට්ටුව යිබෙන බිසා මෙය සිදුවේ. වලදේ හෝ උිශ්ෂ

එක කොටසක් අනෙක් කොටසට වඩා ශුත්මතට වියලෙත විට එහි අත් කොටස් පිපිරීමට පටත් ගතිංගතකම තැහි කොටස් සා ගත කොටස් වලට වඩා ශුක්මසින් වියලේංචම තිසා සැම කොටසත්ම එතම ගතකමකින් තිබ්ම වැදගත්යං ඒවායේ අයිත තරමක් ගතකමට තිබිය යුත්තේ එය ශුක්මසින් වියෙලෙත **නි**සායං

පාරම්පරික් භාත්වවල හොකම අයිතකින් පෙන්නුම් කරයි. පාරම්පරික වලන් සාදත්තන් ඒවා වියලීමට පහසු වීමට සාමාතායෙන් වෙතත් දුවපයක් එම මැටි වළට එක් කරයි. සාමාතායෙක් විශාල වැලි කැට මයිකා හෝ ව්යථනු මැට් (පිලිස්සුනු කැබලී අඹරා) මිහි කල විට ඒවා භැකිලෙන්නේ තැත. ඒවා අංශු අතර ජලය රදා පවතිත ජලය පිට වීමට උදව් වේ. එසේම හුමාලය වී ඉවත් වීමටද උපකාරී වේ. මෙම ශතා කුඩා සිදුරු පොරෝසිට් යනුවෙන් හැදින්වේ. ස්පන්ච් එකක් මෙයට හොද කිදසුකකි. ශුතිා හොද ඇලෙක සුන මැට් වුවද ඒවා හොදට පුවේසම් සහිතව වේලුවේ තැන්තම් පිපිරීමට ශුඩ ඇත.

2.

ඇත්ත වශයෙන්ම මැටි වියලෙන අවස්ථාවේද එය ශූතා හොදට ශක්තිමන් වේ. හොදට වියල්මෙන් හෝ ශූතාමන් නෙතට කිබ්මෙන් ඒවා නැවත හැඩ^ගැන්වීමට අමාරුය. මැටි හොදට වේලුකාට පසුව ඒවා පහසුවෙන් කැබලි වලට කැඩෙන්නේ ඒවායේ ඇති තරම් වතුර ඒවා සව් වීමට නැති නිසාය.

මැටි පිලිස්සුවාාට පසුව සිදු වන්නේ නුමන්ද? .

වැටි පිලිස්සීම කරත විට එය පිලිස්සුනු මැටි බවට පත් වේ. හරියාකාර පිලිස්සීමෙන් පසුව ඒවා තැපත මැටි බවට පත් කිරීමට බැරිය. මෙම මැටි පිලිස්සීමේදී ශූතාමත් අවධානය යොමු කළ යුතු පියවරවල් කීපයක් ඇත.

සෙ. ශ්රී ICO4 මැටි වල ජලය උතුරයි. සෙ. ගො. IOO'-20O' ජලය ශතා කුඩා අංශු වලි.ත් ශුවත් වේ. පලය හුමාලය බවට පත් වන විට එය විශාල වේ. එම නිසා පුලුස්සන පලමු පියවර වලදී ශතා සියුම්ව කල යුතු වන්නේ එහි ඇතුලට නැවත පලය නොයන පරිදි පිලිස්සීමය. මෙම හුමාලය කුඩා පිපිටීම් වලට හේතු වීමට ශුඩ ඇත.

සෙ. ගු. 573' ද එය මැටි හෝ සෙරමින් නොවන තත්ත්වයට පත් වේ. සිලිකාවල ඇති තිදහස් බ්යාව නිසා මෙය පලල් වීමට ඉඩ තිබේ. සෙ. ගු. 573' පහල මෙම සිලිකා හිරිවැවෙන තත්ත්වයට පත් වේ. සෙ. ගු. 573' ද ඒවා හදිසියේම 1% නිත් විශාල වේ. එය සෙ. ගු. 573' පහලට සීතල වනතෙක් පවතී. මෙමය හදිසියෙන් හිරි වැටුනු තත්ත්වයට පත් වුනු විට 1% නිත් හැකිලේ. එම ආකාරයෙන්ම තුබ් කොටස් ඉක්මතට වේලේ. එම කිසා පිලිස්සීමේදී මෙහිදී ගැටස ඇති වීමට පිලිබත. මෙම මැටි පිලිස්සුනු තත්ත්වයට පත් වන විට පෝරනුවේ තත්ත්වය හුමානුසල විය යුතුය. මත්ද ඔස් තාන්ඩයේ සෑම කොටසක්ම එකම වේලාවේදී සෙ. ගුෙ. 573' ද උෂ්කත්මයට පත් විය යුතුය. මයේ කොමැති තම් එහි තුබී කොටස් ඉක්මතට පිටිරේ.

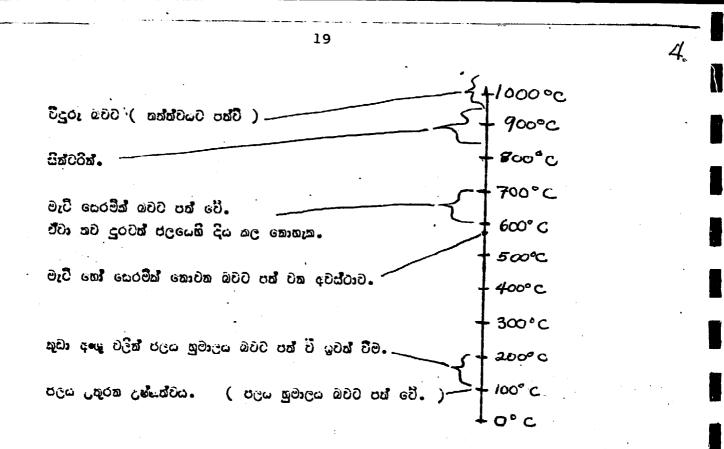
උෂ්තත්වය සෙ. ගුෙ. 600 – 700 ත් අතර වන විට එැට් තව දුරටත් පලයෙහි දිය හල තොහැක. ඇත්තවශයෙන්ම ඒවා තව දුරටත් මැටි බොවේ. ඒවා දැන් විලිස්සී ඇත. එගෙන් නොද තත්ත්වයට පත්වීමට තව පියවරවල් කීපයක් ඇත. එය දැන් ව්යළුනු ඒවාට වඩා ශක්තියෙන් අදුය.

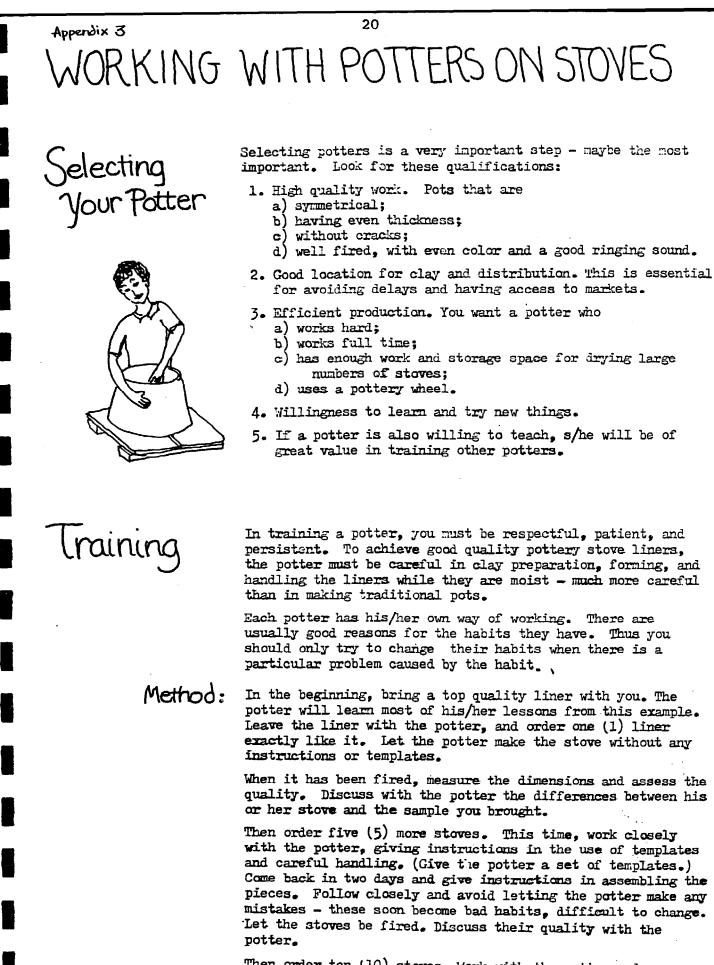
යෙ. ගු. පිරිට' - 950' අතර සිටීර අංශු සීත්වර් බවට පත් වේ. මෙම තොටස් සෙරමික් ශක්තිමත් වීමට උපකාරී වේ. මෙම අංශු සිටීරව විශේන අතර එහි මතුපිට උනුවීම සිදු වේ. යකඩ කැබලි උනු තොකොට එකට සවී කරත්තාක් මෙත් මැටී වල වෙතත් ඛනිජ පොටැසියම් හෝ යොඩද ඒවා සීත්වර් වීමට උපකාරී වේ. මෙයට පසුව මෙම කොටස් වෙත් කල තොහැක. තමුස් එකක් බවට පත් වී ඇත.

තො. ගු. 950' දී එම තෙරමික් උනු වීමට පටන් ගති. ඒවා විදුරු සත්ත්රයට පස් වේ. විදුරු මෙන් ඒවා ලිට් වලට නුසුදුසුය. අංශු උනු වී සිදුරු සියල්ලම වැසේ. (ශුතා සදට පෙරමස් තැකි ලී ඒවා උනුවේ.) ලිප කෑම පිසීමට පුයෝජනයට ගන්නා වීට උනුසුම රදා පවතින කොටස් ශුස්මනට පලල් වේ. සෙ. ගු. 900' පහල තත්ත්වයට පිලිස්සූ ලිප් වල සිදුරු පලය උරා ගැනීමට ගැයි සත්ත්ව යට පත් වන්නේ ඒටා අතර තිබෙන්නා වූ ශූතා කුඩා අංශු අතර ශුඩ නිසයි. ශූතාමත් තදට පිලිස්සු කෙරමක් වල පලල් වීමක් ඇති නෙවෙන කිසා එහි පිපිරීම ඇති වීමට ශුඩ තිබේ.

18

3.

Then order ten (10) stoves. Work with the potter and encourage use of the templates and proper handling. Discuss any flaws with the potter before and after firing. If these stoves are of good quality, order twenty (20) more. (If they are not all of acceptable quality, order only ten (10) more stove liners.) Let the potter make these without your assistance. But always select out unacceptable stoves before firing.

Increase the number of stoves you order from the potter according to the quality he is producing. For at least six (6) months, check the stoves before they are fired. Do not let the potter fire stoves that are distorted or have incorrect dimensions. This is crucial to developing the potter's discipline, and avoiding misunderstandings with him/her.

Pottery liners must be made to the proper dimensions. Most potters will resist using templates - they've never needed them before, and may consider them an insult, rather than an aid, to their abilities. Many potters will only need to use the templates to measure the first fifty (50) stoves. After that they will only need to check a few stoves each day. If the stoves continue to be correct, then they can check them less often. If there are problems regarding size, the potter should use the templates more.

Cracking of pottery liners must be avoided. The main causes of cracking are weak joints when assembling and rapid, uneven drying. Many cracks may not appear until after firing or even during use - but the weakness was created in the pre-firing stages. Train potters to make strong joints where the tunnel and the door join the firebox. If cracking problems continue, insist that he score the surfaces to be joined. If cracking problems still continue, insist that s/he score and slip (put watery clay) onto the surfaces to be joined.

Distorting or misshaping the circular potholes must be avoided. The major cause of the circle becoming an owal shape is moving the firebox or the second burner onto an uneven surface to dry. The main causes of bumps on the rim are lumps in the coils or lifting the firebox from the top while it is still wet. Help the potter avoid distorting the liners by providing (or selling) the potter sturdy wooden planks that measure 14 by 14 inches. The extra size allows to dor to be added without moving the firebox.

Remember these differences: While you must respect the skills and traditions of the potter,, you must also understand the invisible science behind the traditions, to be able to introduce something as new and as different as the ceramic stove liner. There are some aspects of the pottery liners that the potter has no tradition for.

- 1. The firebox and second burner have no bottom.
 - a) The walls are much more likely to change shape if they are picked up before they are stiff enough to hold their shape (leatherhard).
 - b) Having an uneven floor surface actually helps support the traditional round bottom shapes. But uneven floors greatly distort the bottomless stove liner shapes.
- 2. Clay pieces are joined at right angles. All the traditional pots, especially the large ones, are single curved walls. The pots are made at one time, not assembled later.

Emphasize these points while training:

- 3. The stove liner must be made to exact dimensions in order to work properly. The two parts must fit to gether, and the potholes must properly accomodate the cooking pots. The firebox and tunnel must promote good combustion and transfer of heat.
- 4. The stove liner will be subjected to much more heat stress in use than the cookpots or water jars. The liner requires more porosity and better fired strength. (The Sri Lankan clay appears to be well suited to stove liners.)

Checkpoints:

When wet, are each of the parts the correct size and shape?

- 8" top diameter on the firebox (inside)
- 10" bottom diameter on the firebox (inside)
- 7" height of the firebox
- 2¹/₂" deep door
- · 7 height of tunnel
- 32" x 5" inside the tunnel
- 8" inside diameter of second pothole
- 1 potrest thickness

Are the tunnel, firebox, and door for each stove made at the same time? (If not, they are more likely to crack.)

Is the firebox left to stiffen in good condition, with the top perfectly round?

Are the tunnel and door joined to the firebox with a good, strong joint - so strong that if you pulled them apart, the walls would break instead of the joint?

- Before firing, are the potholes perfectly round, and no cracks anywhere?
- After firing, are there no cracks? Are the potholes a perfect circle? Are the dimensions the correct size? Does the liner make a ringing sound when you tap on it?

YOU SHOULD ANSWER "YES!" TO ALL OF THE QUESTIONS ABOVE!

3.

froblem

Solving

Part of the extension worker's job is QUALITY CONTROL. Any problems with the stoves should be caught early, and a systematic approach used to illustrate the cause or causes of the problem to the potter. Only then can you guarantee the full participation of the potter in permanently correcting the production process. This involves a six (6) step process, outlined below with an example following.

4

- 1. Define the problem.
- 2. Observe carefully the entire production process, covering all possible causes of the problem.
- 3. Make a good <u>guess</u> at what actions or inactions might be causing the problem.
- 4. <u>Talk</u> with the potter about the possible causes. Ask the potter what s/he thinks the cause is.
- 5. Devise a <u>test</u> to scientifically determine and illustrate the causes of the problem. Try to prove and disprove both the potter's and your theories.
- . Alter the production methods to avoid this problem.
 -
- 1. Say, for example, that sucke and flames come up around the first pothole. You look closely and define the problem as being that the top of the firebox on many of the stoves is not perfectly round like the cockpots are.
- 2. You stay with the potter while he makes some stoves. You observe that the final shaping of the top of the firebox is done correctly, and they form a good round circle. You observe that the fireboxes are lifted from the planks the same day they are made and set on the clay floor. The clay floor is not perfectly level, and some of the fireboxes are no longer perfectly round after being moved to the floor.
- 3. You guess that the uneveness of the floor pushes up parts of the wall of the firebox, and picking up the liners while they are wet stretches the top out of shape. You guess that moving the firebox off the planks they are made on, while wet, changes the round top to an uneven oval shape.
- 4. You talk with the potter about the problem and the possible causes. The potter says that the deformation happens in the firing. He says that the liners fired in the bottom layer of the kiln bend due to the weight of the liners above them.
- 5. Now the biggest step: you test these ideas by making marks on the liners to identify them, and treating them differently during production. Keep careful records on paper.
 - a) Treat the first 10 liners in the usual way, lifting them from their boards the first day and setting them on the uneven floor. On each stove mark a number, 1,2,3,4, etc., up to 10. Make another 10 liners that are not lifted from their boards until they are leatherhard - the door is added and the tunnel assembled without removing the firebox form the board, and the liner left to stiffen until it is firm. Mark a number on each stove: 11,12,13, 14, etc., up to 20.

- b) Be present during the days the liners stiffen and dry. Make sure the stoves numbered 11 through 20 dry to the leatherhard state on their boards. On a sheet of paper, with numbers 1 through 20 on it, write how each stove was treated and any observations regarding how round or how deformed the top of the firebox is at each stage. Record the dates of your observations as well as the dates of construction and assembly.
- c) Be present when the potter is ready to load his kiln. Be sure to mark on your paper any stoves which are already deformed. Are stoves I = 10 more deformed than stoves II = 20? Discuss your observations with the potter. If the stoves I = 10 are significantly deformed, and stoves II = 20 are not, and the potter agrees that picking them up off their boards while wet deforms them, then it is not necessary to fire the deformed ones. Have the potter place half of the I = 10 stoves to be fired on the bottom layer of the kiln, and half on the top layers. Have the potter place half of the II = 20 stoves on the bottom layer, and the other half on the top. Be sure to mark on your paper next to each number whether that stove was rejected, placed on the bottom layer in the kiln, or placed on the top, or middle layers of the kiln.
- d) Be present when the potter unloads the kiln. Discuss with the potter the condition of the stoves. Did any of the 11 - 20 stoves fired on the bottom layer of the kiln get deformed into an oval shape? Mark the paper. Is there any difference between the I - 10 bottom layer stoves and the 11-20 bottom layer stoves? Small deformations may increase under the weight in the kiln, but a careful study would have to be done to prove this. Of the 11 - 20 stoves, are the ones placed on the bottom consistently more deformed than the ones placed in the top layers of the kiln? If so, then placement in the kiln is a cause of the problem. If not, then the potter should understand that that kiln placement is not a cause of the problem. Are the I - 10 stoves consistently more deformed than the 11 - 20 stoves? If so, then keeping the wet clay firebox on its board until it is leatherhard is important in eliminating the problem of deformation. Analyse the test results with the potter.
- 6. Alter production to eliminate the problem. If the movement of wet fireboxes proved to cause deformation, then you must alter methods to enforce that the fireboxes stay on their boards from coiling to assembly to leatherhard state. If the kiln placement is (also) a problem, then production costs will rise considerably. Either the potter only fires them on the top layer in the kiln (reducing the number of stoves he can produce) or, he fires only one or two layers of stoves at a time, increasing the time and fuelwood spent on each liner.

Э.

Other Issues

<u>Altering the clay mix</u>: Changing the potter's clay is possibly a solution to the problem of cracking. But it should only be tried after all other options have failed to solve the problem. Try first a) improving the joints between pieces and coils;

b) careful firing and cooling;

c) very careful handling of wet and dry liners. It is very difficult to select clay mixes. If you continue to have cracking problems, you may require some heat-resistant material with large particle sizes to be added to the clay: either sand, mica, or grog (crushed pottery). Make sure that what you add is clean and free of salt, (ocean sand must be washed), and free of dust-sized particles, as these will reduce plasticitly without helping your cracking problem. A 20% (twenty percent) proportion of sand, mica, or grog is usual for clay used in stores.

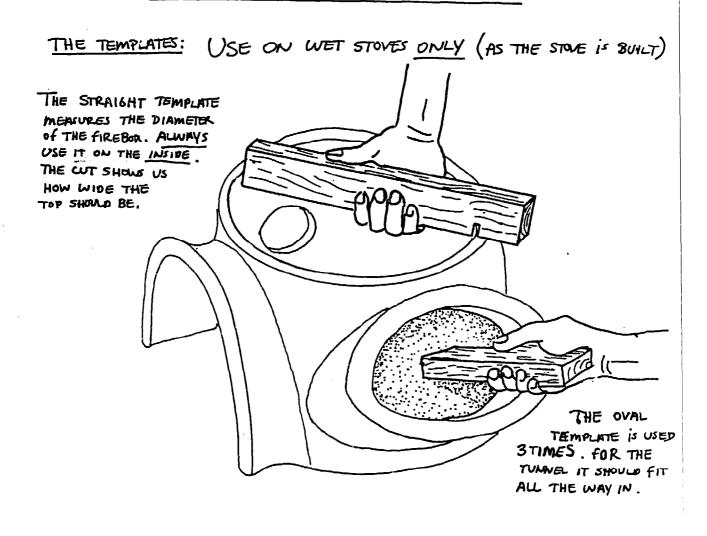
<u>Kilms and firing methods</u>: The firing techniques in Sri Lanka are quite good. Changing firing techniques is extremely difficult. If many stoves are poorly fired, the potter may be taking shortcuts to save fuelwood or time. Before buying any stove liner, tap on it with your finger. Listen for a good ringing sound - on all parts of the stove. This indicates it was evenly fired to a high enough temperature. If you instead hear a dull "thud" sound, then do not buy the liner. Insist that it be refired. This is an essential part of quality control. If proper firing of liners is not important to you, it will cease to be important to the potter.

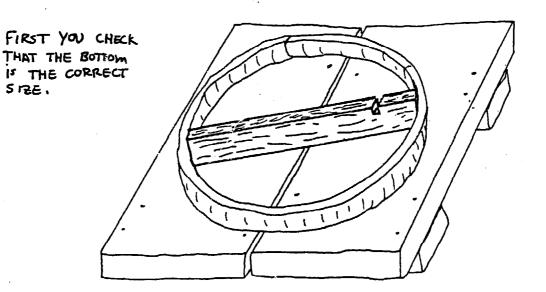
Money: You must make money arrangements with the potter before you begin to work. During the training period, the potter will be spending alot of time learning how to make proper liners. Settle with him/her in advance how you will pay for this time: how many rupees for a perfect stove, how many for an imperfect stove, how many rupees, if any, for a rejected stove. Once out of the early training period, however, you should only buy the high-quality liners. Settle on a price that is fair: that encourages the potter to make liners, but not much more than s/he makes with other pottery. Keep agreements clear, quality control strict and consistent, and communication constant. Remember that making perfect liners requires boards for each firebox for about 4 days (depending on weather conditions) and more storage space than traditional pottery requires. A cost analysis (for twenty (20) stove liners) follows:

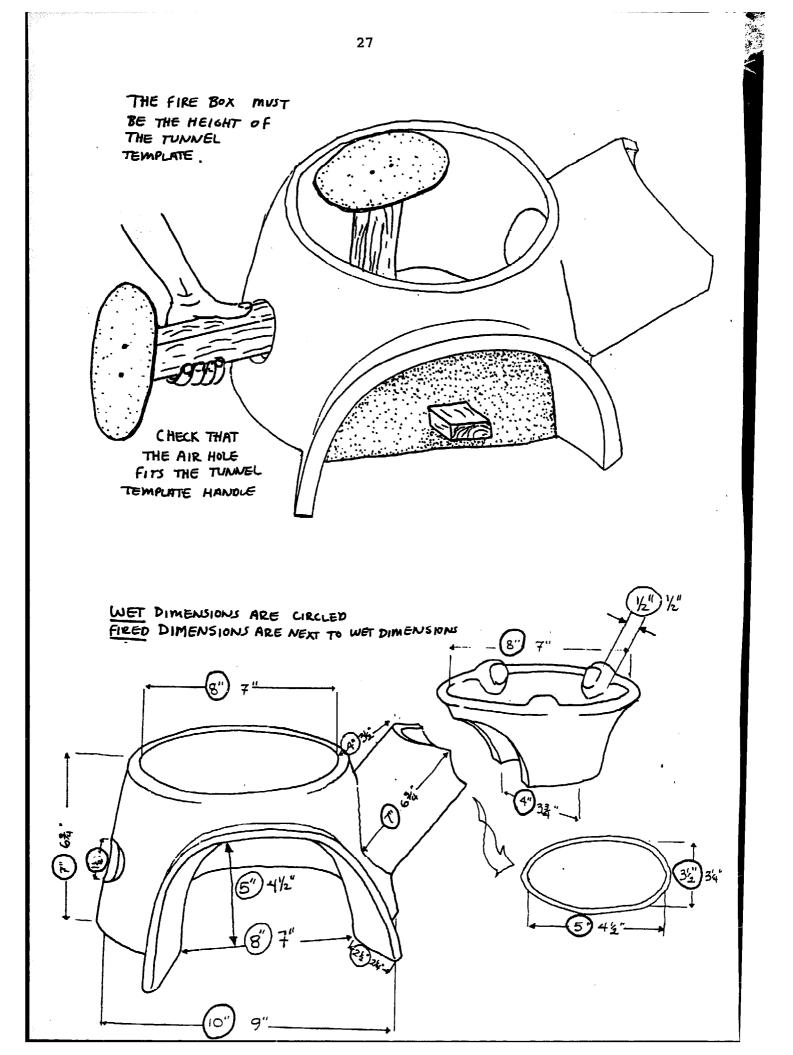
- clay	landowner digging labour transport mixing labour water	. 30 10 20 ★ ²⁵ 2.50
- farming	labour: making coils making pieces assembly skill training time	100
	space for work, storage, and boards	3
-firing	firewood time and skill, firing kiln building, maintainance	. 50 75 40
		للر جو در ر

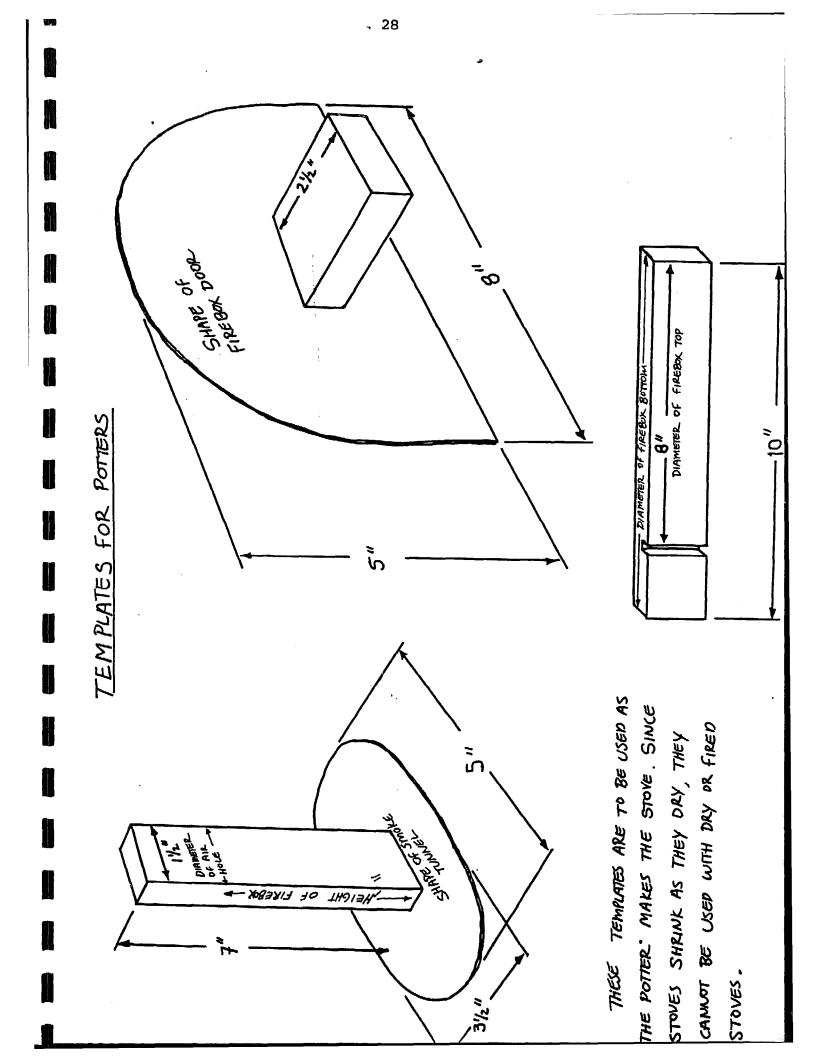
Rs. 355.50 # 20 stoves = Rs. 17.7 each, or about <u>18</u>. (It should be noted that transportation cost of clay will vary from potter to potter, and the marketing system used will affect the final price of the stove liner. Appendix 4

GETTING THE MEASUREMENTS RIGHT

APPENDIX 5		OBSERVATION SHEET	
		ODDERANTTON DUERT	
	Inches	Too big or too small?	Effect
Height of fire box			
Diameter of Fire box			
Height of door			
Width of door			
Depth of door	Ì		
Size of air hole			
Distance of air hole from ground			
Distance between pot holes			
Diameter of Second Pot			
Height of Pot supports			
Are the pot holes round?	What is the	e effect?	
First			
Second			
		pot hole well? What is th	
· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·			
· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·			
Is the tunnel attached to	the second	pot hole well? What is th	
Is the tunnel attached to Is the soil mix on the sto	the second ve smooth	and hard? YES NO	ne problem
Is the tunnel attached to Is the soil mix on the sto	the second ve smooth	pot hole well? What is th	ne problem
Is the tunnel attached to Is the soil mix on the sto	the second ve smooth	and hard? YES NO	ne problem
Is the tunnel attached to Is the soil mix on the sto What happens if it is too	the second ve smooth soft?	pot hole well? What is th and hard? YES NO	ne problem
Is the tunnel attached to Is the soil mix on the sto What happens if it is too	the second ve smooth soft?	and hard? YES NO	ne problem
Is the tunnel attached to Is the soil mix on the sto What happens if it is too	the second ve smooth soft?	pot hole well? What is th and hard? YES NO	ne problem
Is the tunnel attached to Is the soil mix on the sto What happens if it is too	the second ve smooth soft?	pot hole well? What is th and hard? YES NO	ne problem
Is the tunnel attached to Is the soil mix on the sto What happens if it is too	the second ve smooth soft?	pot hole well? What is th and hard? YES NO	ne problem
Is the tunnel attached to Is the soil mix on the sto What happens if it is too	the second ve smooth soft?	pot hole well? What is th and hard? YES NO	ne problem
Is the tunnel attached to Is the soil mix on the sto What happens if it is too	the second ve smooth soft?	pot hole well? What is th and hard? YES NO	ne problem
Is the tunnel attached to Is the soil mix on the sto What happens if it is too	the second ve smooth soft?	pot hole well? What is th and hard? YES NO	ne problem
Is the tunnel attached to Is the soil mix on the sto What happens if it is too	the second ve smooth soft?	pot hole well? What is th and hard? YES NO	ne problem
Is the tunnel attached to Is the soil mix on the sto What happens if it is too	the second ve smooth soft?	pot hole well? What is th and hard? YES NO	ne problem
Is the tunnel attached to Is the soil mix on the sto What happens if it is too	the second ve smooth soft?	pot hole well? What is th and hard? YES NO	ne problem

Observation Sheet- Sinhalese Version	30 ප ික්ෂාකර ම	, අාතෘති පතුය.		
9	<u>ud.</u>	ුන් විශාල භෝ	යුනා තුඩා .	පුතිඵලය .
ගිනි දැල් වෙන ස්ථානයේ උස.				
ඊට් සිදු ටේ මුදුනන විෂ්කම්භය.				
දර දමන නවුටුවේ උය.				
දර දමන කවුනුවේ පලල .				
වා කටුවුවේ විශාලත්වය.		. *		
බ්ම සිට	•			
පලමු භාජනයට දෙවෙනි භාජනයේ	ඩිව දුර			
දෙවෙනි සිදුරේ විෂ්කම්තය.				
වලද ආදාරක චල උස.				
****			ه منه هد منه منه وو ول منه مر مر	
ලිප් සිදුරු වටකුරුද? පුට්ඵලය අ	මක්ද?			· ·
පලමු වැන්ක				
ຈະບິເສັສ				
		۰.		• • • • • • • • • • • • • • • • • • •
බිංගෙය දෙවැන් ලිඊ් ස්දුරට හොං	G Ga G;	හුලේදී විශූනත	್ಯಲಿವೆ ද ?	••••••••
****************		• • • • • • • • • • • •		F
ලිත් මුදුනත මැටි මිශුසය මෘදුද්–ත	၎ द? ଥି ଚି.	ສະຫະ-		
එය යුතා මෘදු නම් තුමන් සිදු වේ	ç?	• • • • • • • • • • • •		••••••••••••••••••••••••••••••••••••••
	•••••			
වෙව ලිප පිලිබඳව බොහෝ පුශ්න	තව දුරට	ත් තිබේද?		
• • • • • • • • • • • • • • • • • • • •				

APPENDIX 6

FOLLOW UP

INTRODUCTION

What we mean by "Follow-Up"

Follow up means checking on progress and problems of people you have trained. Even a test at school is a type of follow up; your teacher is checking on your progress and problems.

Why do Follow-Up?

1. <u>To help people in the field</u>. When you check on potters and installers your first concern is to help them do a better job. Often people will not tell the installer of problems beacuse of politeness or not knowing that their stove could be better. Always be thinking of how to help people do their jobs more easily and higher quality.

2. To get information back to trainers and planners

You will look for problems which could be solved by better training, or a different approach. Is the installer working in too large an area? Are the installers trained to tell the women to maintain their stoves? By doing follow up you can make sure that the system is working all the way to getting stoves into houses.

3. When to do follow up.

You should check in the field <u>before</u> small problems become large problems. For installers after they have installed 10 or 20 stoves you should check on quality. If there are important mistakes the installer should be instructed immediately. Of course, any poor quality stoves should be fixed or replaced.

After solving early problems you should check on the installer after 3-6 months to assure that quality is still high, and correct any bad habits.

Followup - Lecture Notes Sinhalese Version

අනුගමනීය වැඩපිටිවෙල හැඳින්වීම

අනුගමනය පැඩපිළිවෙල යනුවෙත් අප අදහස් කරනුයේ කුමක්ද?

අනුගමනය වැඩපිළිවෙල යනුවෙන් අදහසු කරනුයේ පුගවීය සහ සම විසින් පුහුවු කරනු ලැබූවන්ගේ ගැටර් පටිෂාකර බැලීමය.පාසලකදී කරනු ලබන පටිෂාවන් වුවද එක්තරා වර්ගයක අනුගමනීය වැඩපිළිවෙලකි. සබගේ ගුටැවරයා විසින් සබගේ පුගතිය හා ගැටර පරිෂා කරයි.

අනුගමනය වැඩපිළිවෙලත් අවශා වන්නේ ඇයි?–

। <u>ଜଞ୍ଚରୁରେଟି ଟିଅଁଘୁଣ୍ଡି ଏକୁଥି ଛିଠି</u>ଅଠି.

යබ ලිප් සාදන්තන් සහ ඒවා සව්යරත්නන් පරීතා ශිරීමේදී යබගේ පු⊶ාන අවධානය යොලුවිය සුත්තේ සවුන්ව හොඳ ලිපත් සෑදීමට උදර් නිර්මවදා. නොහෝට්ට මිතිසුන් සවුන්ගේ පුශ්ත ලිප් සවී කරන්නන්ට සවුන්ගේ හොඳඟිත පවත්වා ගැනීමට හෝ යවුන්ගේ ලිප හොඳට ශ්‍රියාකාරි වේය යන්න ගැන නොදතම නිසා එම පුශ්ත කමට අකමැති වේ. නිතරම වාගේ මිතිසුන්ට යසුගේ පැඩය බොහෝ පහසුවට^තා ශූතා හොඳ තත්වයෙන් තිමා කිරීමට උදව් කරන්නේ කෙසේද යන්න ගැන සිතා බැලිය යුතුය.

2. පුහුපු කරන්නන්ට සහ සැලසුම් කරන්නන්ට ආපසු නොරතුරු ලබා බැන්ම:-

ඔබ හොඳ පුහුමුවකින් හෝ වෙතත් නුමයකින් විසඳා ගැලීමට ඇති ගැටට ගැන බලාපොපොත්තුටීමට සිදු වේ. ලිප් සව් කරත්තා විශාල පුදේශයක ලිප් සට් කිරීමේ තියැලි සිටියට ලිප් සවීකරත්හත් ශාහංචියන්ට සවුන්ගේ ලිප් තඩන්තුව ගැන උපදෙස්දුමට පුහුමුව ලබා කිබේදය මෙම අනුගමනිය වැඩපිළිවෙල බ්යාන්මක කිරීමේ වැඩකරන නුමය අනුව බොහෝ නිවෙත් වලට ලිප් ලබාදීමේ විශ්වාසය ඔබට ඇතිවෙනු ඇත.

3. සබ අනුගමනය වැඩපිළිවෙල කරනුයේ කවදාද?

ඔබ පෙසනු**ඩේ පරිසාකල යුත්තේ කුඩා ගැටව විශාල ගැටව බවට පත්වීමට පුරුමයෙන්ය. ඒවායේ** සැලකිය යුතු ගැටව් ඇත්තම් ඒ වහාම ලීඒ සට් කරත්තාව ඇතුම්දිය යුතුය. ඇත්ත වශයෙන්ම විය යුතුව ඇත්තේ හි නුසුදුසු තත්වුනේ වැරදි ඇති ලීඒ හිවැරදිව නැවත සට් සිරීම හෝ ඒ වෙනුවට වඩාත් හොද කායන්තමෙතාවයකින් යුත්තව ලීපත් සවීකර දීමය.

මූලික ගැටව විසඳීමෙන් පසු සබ විසින් ලීප් සව කරන්නා මාස ය කට හෝ මාස ම කට පසුව ඒවායේ තත්වය තවදුරටත් උසස්ව නිවැරදිව හෝ නුසුදුසු තත්වයේ නිබේද යන්න ප්රිරවම ඇත – ගැනීම පිඩිස පරීකාකල යුතුය.

APPENDIX 7

DATI	E:OBSERVE	R: INS7	TALLER:	
DATI	E OF INSTALLATION	NUMBER OF PEOPLE COO	KED FOR	
VILI	LAGE NAME	FAMILY NAME	T.	AM IME PM
TYPE	E OF STOVE			
LOCA	ATION (Floor, Corner, on table	?)		
	QUI	ESTIONS TO ASK THE COOK		
L.	Does the Stove help you?	YESNO	HOW?	
2.	What problems do you have wit	th the stove?		۰.
	Lighting the fire	YESNO		
	Using more wood	YES NO		
	Using all size pots	YESNO		
	Slower than open fire	YES NO		.•
3.	What do you use the stove for	?All Cooking,	Eve	erything except
	tea Only for s	come cooking	Not at al	.1
+ _	Did you collect materials for	the installation?	YES	NO
	Did the installer request that	t materials be ready?	YES	NO
5.	How much did the Stove Liner	and Installation cost?		
5.	Is the work done well or poor	ly? Why?		
-	What were the installers inst	ructions for repair and ma		
-	How often do you smear the st	ove?		

9.	Do you Buy and /or Gather firewood? How many times is wood gathered per week? How many Rupees per week do you spend on firewood?
10.	Other comments from the cook
	OBSERVATIONS
1.	Is the stove warm?YESNO
2.	Is the stove kept clear of ashes?YESNO
	Is the tunnel clean?YESNO
3.	Is the stove well cared for? Is it well smeared?
4.	Is the stove in a good location?
5.	Is the second pot hole correctly positioned?
6.	Is the secondary air hole correctly positioned?
7.	Is the mix covering the liner well smoothed and shaped?
8.	Does the mix crumbel when you rub your thumb on it? YES N WHY?
9.	Point out where any cracks or problems are on the stove.
-	
	0

1	Followup Form - Sinhalese version 35
	ලිප් සැකසීමේ ඇගයීම් පිලිබඳ පතිකාව.
inter .	ຊື່ອພ
1. 1.	
E.	ගෘහ වූ ලිනයාගේ නම 🚛
in.	
	ලිප සාදා ඇති ස්ථානය. (බීම. මුල්ලක.උස් ස්ථානය. (පෝරනුවක)
	ທ ທີ່ ທີ່ມີການເຊັ່ມ ທີ່ ທີ່ມີການເຮັດ ທີ່ ທີ່ ທີ່ ທີ່ ທີ່ມີ ທີ່ມີ ທີ່ມີ ທີ່ມີ ທີ່ມີ ທີ່ມີ ທີ່ມີ ທີ່ມີ ທີ່ມີ ທີ່ມ
in Str.	।.ଡେଡ ତିଅ ଅଭିତି ଅଧୋଷରପର୍ଷ୍ଟ ଅପି ଅନ୍ତ କେନ୍ଦର୍ଣ୍ଟ
ŧ	2. ອິບ ບາຍີ້ຍີ່ຍີ່ຍີ່ຜູ້ຊື່ ຊາສີ ຝາຝສ ເອາສຍາຊ?
i.	ພິສີ ຊະຜູ້ຍິເອີຊີ. ພິຍີ ສະອ
i. Q	දර වැඩිපුර වැය වේද? ඔව් නැත ද
•	සෑම පුමානයකම භාජන පාවිචිච් කරනවාද? 🛛 ඔව් නැතන නැත
5.	පාරම්පරික ලිපට වඩා වැඩි වේලාවක් ගත වේද? ඔව් කැතකැතක
	ට.ලිප පාවිච්චි කරඟ ආකාරය.−සියළුම කෑම පිසීම ආදෙහා
	-සියාව කෑම වර්ග පිසිමට (හේ හැර)
	~ආහාර වර්ග නිපයන් පිසිම සදහා
	– පාවිවිට කොකරයා
	4. ලිප සකස් කිරීමට මිශුෂයට අවශා දුවා ඔබ එකතු කලාද? ඔව් තැත තැත
	ලිප සකස් කරන්නා අවශා දෑ රැස්කිරිමට ශුල්ලීමක් කෙලේද? ඔව්නැත තැත
	5. ලීප සකස් කිරීම සදහා සම්පූර්ෂ වියදම
	6.ලීප සව් කිරීම සිදු වූ අයුරු. සාර්ථක ලෙසද? අසාර්ථක ලෙසද? එසේ නම් හේතු
64	7.ලිප අටන් වැඩියා කිරිට සදහා දිගු කල් පැවැත්ම සදහා ලැබූ උපදෙස් කවරේද?
	8. Hong and and some the transformed and the transformed and the first a
	පිංළිිපෙහි ගොම මැටි ගැම කරනුයේ කවර අත්දමකින්ද? උදා.දෙසතියකට වරත්වාසිකව මාසිකව
	9.දර ලබා ගන්නා ආකාරයමිලදී ගැනීම.ඔව් තැන තැන
ę	-සසියතට අර සදහා වැය තරත මුදල
a la	- Jag ad sac?
1	– සතියකට කී වනාවක්ද
	10. ලිප පිලිබදව ශෘහනියගේ අදහස් සහ යෝජනා
14 v	
¢ Ť	
	ලි <u>ප පරීක්ෂා කිරී</u> ම.
• 2	۱. ຣິຣຽ ຟຽນາວພ. ເສຊີຊີຊີຍີວ ຊະນີ ກະນີ
	2. Ecoti al 33 and 1 and
	3. a-sau 53552 473
	4. ලිපෙහි පවතින ස්වහාවය දකයේද?
	ලිග පිරිසිදුව තබා ගන්නේද? සිව් නැත
1. L.L.	5. ອີບ ລາຊາ ແລ້ ລັບາລພ ຮູຽຮູຊ? ສູຮູຽຮູຊ?

36 7. වා කවුළුව නිවරදීව සහසා හිබේද?.... 8. ຕິອະທີ່ ສີອາວ. (ພະຍ ພະສັວີອ. ແພ ອະຊີອ ແຊໝ ພສ້ ອີເອຍ ແພ ແມຊຊ?..... 9. ອີ້ຮູມເຜັ ພາສິ່ງອີ ບຽລີຊ? ພີວີ..... ການ..... ການ..... ປີຜ່າວ ຊຸລ່ຽນກາ.... 10. ලිපෙහි පිපිටීම් සහපුශ්ෂ ඇති ස්ථාන රූප සටහතේ ලතුනු කරන්න.. 609 ।।. ඒ පිලි බදව ඔබගේ වෙනත් අදහස් සහ යෝජතා පසු පිටෙහි සදහන් කරන්න.

Appendix 8

QUIZ FOR FINAL DAY OF COURSE

Answer these questions:

NAME:

1. Why are we working with improved cookstoves?

2. What are the advantages of cooking on

An Open Fire

An Improved Cookstove

3. Name 3 problems caused by destroying Sri Lanka's forest.

4. Write in the proper wet dimensions of the stove.

5. Name 2 ways to ensure that the front pot seat is flat and round.

cont'd

ł

. What is one common fault with the back pot seat?	
6. What is one common fault with the back pot seat?	
7. If a potter asks for payment for badly built stoves, what would	l you say?
8. List the materials and quantities required to install a stove,	except
liner and water.	
1.	
2	
3.	
J .	
4	
9. What questions should you ask a householder before installing a	a stove?
10. What happens if you don't use enough sand in the mix for instal	lling?
jou don o doe enough band in one mix for instal	
	is
11. Why would smoke come out of the firebox door if the second pot high enough?	is
11. Why would smoke come out of the firebox door if the second pot	
11. Why would smoke come out of the firebox door if the second pot	
11. Why would smoke come out of the firebox door if the second pot	
11. Why would smoke come out of the firebox door if the second pot high enough?	
11. Why would smoke come out of the firebox door if the second pot high enough?	

Quiz for final day of Course (cont'd)

12. What problems are caused by non-round pot holes?

39

13. What are two possible causes of a slow smoky fire?

14. How long after training do you carry out the first follow-up of an installer?

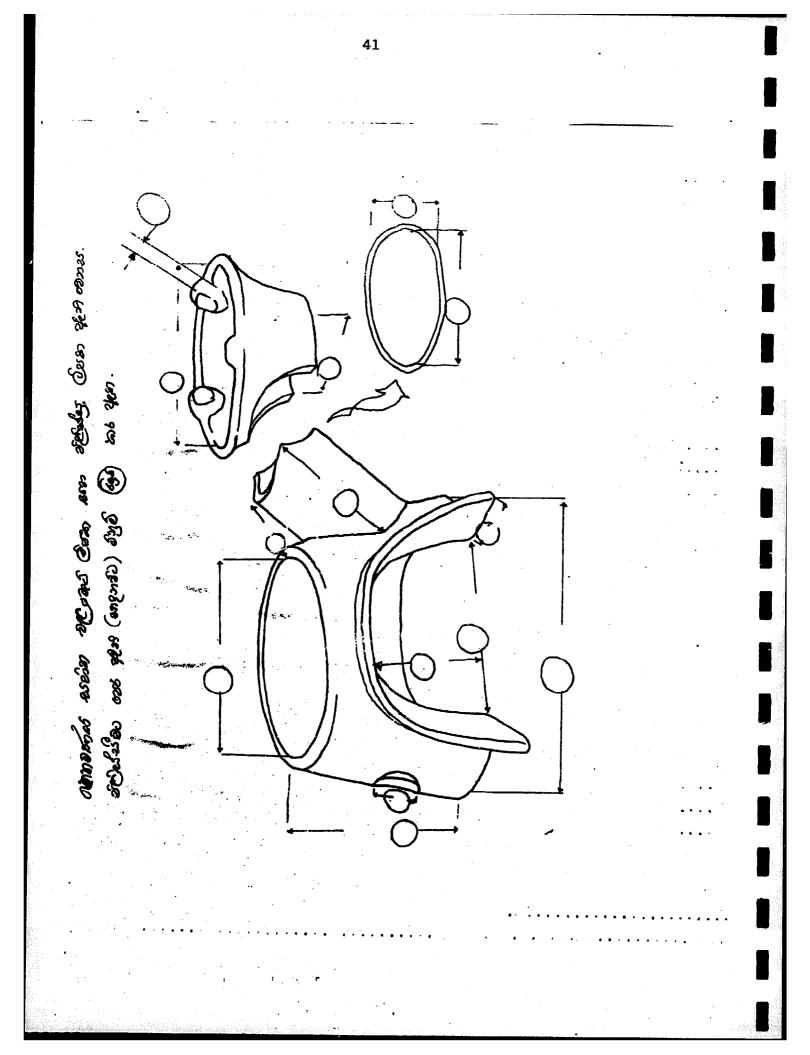
15. If someone says they like the stove and use it all the time, what should you check?

යුද්ද	
නම:-	
 පහත ක්දහන් ප්‍රශ්‍ පලට පිටිතුරු සපයන්න. (කාලය ඇය 1 වී) 01. අප දියුය කල වඩාත් කායාර්තමේ දර ලිප් පිටින්දාව වැඩ කරන්නේ ඇයි? 02. පතන ක්දහන් ලිප් පති පාවිච්චි කිරීමෙන් ඇති පාසි මොකපාද? පාටම්පරික ලිප කයාර්තමේ අදුම් පාසි මොකපාද? පාටම්පරික ලිප කයාර්තමේ අදුම් පති මොකපාද? 00. ඉ ලංකාවේ පත සම්පත විතාශ කිරීමේ හේතුවෙන් දපට මුලුයෙපාමට සිදුවී ඇපි ප්‍රශ්ත 3 ක් සඳහන් කරන්න. 04. වලං මැටි ලිපත් (පලං කාර්මිකයා සමක) සකක් කිරීමේදී ශාවිතා කල යුතු නිවැදදී සිනුවී සඳහන් කරන්න. (පිටිතුරු ලිපිම සඳහා පසුපිවේ අමුයා ඇති රූපසටහකද පෙයෝගි කරගත්න 05. ලිප් සිදුර හරියාකාරව රනුමීව සහ ශාපන පාවිච්චියට සැළපෙන අයුරින් සකක්රී ඇත්දැයි පරිභානල කැති නුම 2 ක් පදහන් කරන්න. 	
 පහත සදහන් පුණ්ෂ පලට පිටිතුරු සපයන්න. (කාලය පැය 1 ධි) 01. අප දියුය කල වඩාත් කායාර්තමේ දර ලිප් පිටින්දාව වැඩ කරන්නේ ඇයි? 02. පතන සදහන් ලිප් පත් පාවිච්චි කිරීමෙන් ඇති පාසි මොකපාද? 03. ඉී ලංකාවේ පත සම්පත විකාශ කිරීමේ හේතුවෙන් දපටු මුලුයෙපමට සිදුවී ඇපි ප්‍රශ්ක 3 ක් සඳහන් කටන්න. 04. වලං මැටි ලිපක් (පලං කාර්මිකයා සමකු) සකස් කිරීමේදී ශාවනා කල යුතු කිවැදදී සිනුවී සඳහන් කටන්න. (පිටිතුරු ලිපිම සඳහන පසුවීවේ අමුයා ඇති රුපසටහකද පෙයෝගි කටගන් 05. ලිප් සිදුර හරියාකාරව ප්ටුම්ව සහ ශාපන පාවිච්චියට සැලපෙන අයුරින් සකස්ථි ඇතිදැයි පරිභෝත කටන්න. 	
 01. අප දියුස කල වඩාත් කායාර්තාම දර ලිප් පිටිම්දව වැඩ කරන්නේ ඇයි? 02. පතන කදහත් ලිප් එහි පාවිච්චි කිරීමෙන් ඇති වාසි මොතයාද? මාවම්පයික ලීප කායාර්තමේ දර ලීප කායාර්තමේ දේ දේ දේ දේ දේ දේ දේ දේ කායාර්තමේ දර ලීප කායාර්තමේ දේ කායාර්තමේ දර ලීප කාර්තමේ දේ කායාර්තමේ දේ කායාර්තමේ දේ කාර්තමේ දේ කාර්තම් දේ කාර්තමේ දේ කාර්තමේ දේ කාර්තම් දේ කාර්තම් දේ කාර්තම් දේ කාර්තම් දේ කාර්තම් දේ කාර්තමේ දේ කාර්තම් දේ කාර්තමේ දේ<td>•••</td>	•••
 01. අප දියුය තල වඩාත් කායාර්තාම දර ලිප් පිටිබඳව වැඩ කරන්නේ ඇයි? 02. පතන ක්දහන් ලිප් වන් පාවිච්චි කිරීමෙන් ඇති වාසි මොතයයු? බායාර්තමේ දප ලිප කායාර්තමේ දප දු දු	
 02. පතන සඳහන් ලිප් එයි පාවිවිවි සිරිමෙන් ඇති එයි මොනයාද? වාථමිපරින ලිප	
පාථම්පටික ලිප කායාවීණීම අප ලිප	
පාථම්පටික ලිප කායාවීණීම අප ලිප	••
පාථම්පටික ලිප කායාවීණීම අප ලිප	••
පාරම්පටික ලිප කායාවීණීම අප ලිප	• •
 00. ශ්‍රී ලංකාවේ වන සම්පත විනාශ කිරීමේ හේතුවෙන් අපට මුපුංසපාමට සිදුවී ඇති ප්‍රශ්න 3 ක් සංක්‍රූතා කාමත්ක. 04. වලං මැටි ලිපක් (වලං කාර්මකයා සමක) සකස් කිරීමේදී ශාවිතා කල යුතු නිවැටදී මිනුම සඳහන් කරන්න. (පිටිතුරු මුවම සඳහා පසුපිවේ අමුංංග ඇති රූපසටහනද උපයෝගී කරගන් 05. ලිප් සිදුර හරියාකාරව රඩුම්ව සහ ශාපන පාවිච්චියට ගැලපෙන අයුරින් සකස්ථ ඇත්දැට පරිශානල හැකි හුම 2 ක් සඳහන් කරන්න. 	
 0	
 0. ශී ලංකාවේ වන සම්පතා විනාශ කිරීමේ හේතුවෙන් අපටු මුපුයාපැමට සිදුවී ඇති ප්‍රශ්න ඊ ක් සඳහන් කටන්න. 0. මලං මැටි ලිපක් (වලං කාර්මිකයා සමඟ) සකස් කිරීමේදී ගාවිතා කල යුතු නිවැටදී මිනුවී සඳහන් කරන්න. (පිටතුටැ ලීවීම සඳහා පසුපීවේ අමුංග ඇති රුපසටහනද උපයෝගි කරගන් 05. ලීප් සිදුර හරියාකාරව රඩුමීව සහ ශාපන පාච්චිවියට ගැලපෙන අයුටින් සකස්වී ඇත්දැයි පරීකානල හැකි නුම 2 ක් සඳහන් කරන්න. 	
 0. ශ්‍රී ලංකාවේ වන සම්පත විනාශ කිරීමේ හේතුවෙන් අපටු මුලුයාපාමට සිදුවී ඇති ප්‍රශ්න ඊ ක් සංදහන් කටන්න. 04. වලං මැටී ලිපත් (වලං කාරීම්කයා සමශ) සකස් කිරීමේදී ගාවිතා කල යුතු නිවැටදී මිනුම් සඳහන් කරන්න. (පිටිතුටා ලීවීම සඳහා පසුපිටේ අමුයා ඇති රුපසටහනද ප්‍රපයෝගි කරගත් කරගත් කරන්න. (පිටිතුටා ලීවීම සඳහා පාවිච්චියට ගැලපෙන අයුටින් සකස්ථි ඇත්දැයි පරිසානල හැකි හුම 2 ක් සඳහන් කරන්න. 	
 0 ශ්‍රී ලංකාවේ වන සම්පත වීනාශ කිරීමේ හේතුවෙන් අපට මුහුංගපාමට සිදුවී ඇපි ප්‍රශ්න 3 ක් සඳහන් කටන්න. 0 0<td></td>	
 0. ශ්‍රී ලංකාවේ වන සම්පත වීනාශ කිරීමේ හේතුවෙන් අපටු මුහුගාවට සිදුවී ඇති ප්‍රශ්ශ 3 ක් හදගත් කටත්න. 04. වලං මැටි ලිපත් (එලං කාම්මකයා සමඟ) සකස් කිම්මේදී හාවතා කල යුතු නිවැපදී මිනුමි සඳහන් කරන්න. (පිටිතුරු ලිවීම සඳහා පසුපීවේ අමුහා ඇති රුපසටහනද පර්ශේශී කරගත් පරිශාකල හැකි නුම 2 ක් සඳහන් කරන්න. 	
 00. ශ්‍රී ලංකාවේ වන සම්පත විනාශ කිරීමේ ගේතුවෙන් අපටු මුහුගාවට සිදුවී ඇති ප්‍රශ්ශ 3 ක් සඳහන් කටන්න. 04. වලං මැටි ලිපත් (එලං කාර්මකයා සමශ) සකස් කිරීමේදී ගාවතා කල යුතු නිවැපදී මිනුවී සඳහන් කරන්න. (පිටිතුදා ලිවීම සඳහා පසුපිටේ අමුහා ඇති රුපසටහනද පරයෝගී කපගන් පරිභාන් කරන්න. (පිටිතුදා ලිවීම සහ හාපත පාවිච්චියට ගැලපෙන අයුටින් සකස්වී ඇත්දැයි පරිශාකල හැකි නුම 2 ක් සඳහන් කරන්න. 	
සඳහන් කටත්ත. O4. වලං මැටි ලිපත් (වලං කාර්මිකයා සමග.) සකස් කිරීමේදී ගාවිතා කල යුතු බිවැටදී මනුම් සඳහන් කරන්ත. (විටිතුරු ලිවීම සඳහා පසුවීටේ අමුංංා ඇති රූපසටහනද උපයෝගි කරගන් තරගන් පටිසාකල හැකි නුම 2 න් සඳහන් කරන්ක.	
සඳහන් කරන්න. (පිටිතුදා ලීවීම සඳහා පසුපිවේ අමුංංා ඇති රූපසටහනද පරයෝගී කරගන් 05. ලිප් සිදුර හරියාකාරව රවුම්ව සහ ශාපන පාවිච්චියට ගැලපෙන අයුරින් සකස්ථ ඇත්දැයි පරිසාකල හැකි හුම 2 ක් සඳහන් කරන්න.	•••
පටිෂාතල හැකි සුම 2 ක් ස්දහන් කරන්න.	ര)
පටිෂාතල හැකි හුම 2 නී සඳහන් කරන්න.	
පටිෂාතල හැකි සුම 2 න් ස්දහන් කරන්න.	
පරිෂාතල හැකි සුම 2 න් ස්දහන් කරන්න.	• •
පරිෂාතල හැබි හුම 2 බී ස්දහන් කරන්න.	
• • • • • • • • • • • • • • • • • • • •	• •
	• •

.

I,

.

මේ පාරිච්චියේදී දුම් සහිත නෙමින් ගින්ද දැල්වේ. යොහු & ස් දුෂ්ලෝහ. I			42
වශයෙන් යන තුමත් ශියන්තුවේදී බව මැට ගැනීමේදී කල ලබන දුවසයක් පහ ප්‍රමාශයක් පිටිබඳ ලැබිප්තුයක් තනස් තරක්න. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1		06.	—
වශයෙන් යන තුමත් ශියන්තුවද වස. දිපත් මැටි ගැසීමේදී හනු ලබන දුවසයක් පහ පුමකයෙන් පිටිබඳ දැකිස්තුයක් තනස් තරක්න. 1			•••••••••••••••••••••••••••••••••••••••
 05. ලිපත් මැටි ශැයීමේදී ශපු යමන ප්රධාන් සහ ප්රිතාශය පිරිබඳ දැබිප්පුයක් කමත් කරන්න. 1]	07.	
 1	•••	•	······································
 1		• • •	
 1	••••		``````````````````````````````````````
 1			
 III C9. ලිපත් මැටි ගැසීමට පලපු ශංශ මූලිකයාශයක් යන ඇතිය යුතු මූලික කරුණු මොහොදා; I0. ලිපත් මැටිගැසීමේදී ගත්තා මිෂුතය සදහා පුළුංසයේ සංවේ වැටි පුළාංසයේ සංවේව නොඩයිය. තුමක් වන්නේද; I1. දෙදාන ලිප් සිදුර පුමාශවත් උසකින් සහ තරියානාවේ සහස්කර කියියදී යුප යුමහ පසුදුළුළුදී යුම පිටවන්නේ ඇති; I2. කිසියානාර හැපයක් තැබී සිදුරු සහිත ලිපත් පාවට්ට කිරීමේදී ඇතිවන ලාංශී ජොතාවය. I2. කිසියානාර හැපයක් තැබී සිදුරු සහිත ලිපත් පාවට්ට කිරීමේදී ඇතිවන ලාංශී ජොතාවය. I3. ලිප පාවට්ටයේදී යුම් සහිත නොමත් ගින්ද ඇතුවේ, යන්ද ද ක් දන්නාක. I		68.	ලිපක් මැටී ගැසීමේදී ගනු ලබන දුවායක් සහ පුමාසයන් පිළිබඳ ලැබිස්තුපක් යනස් සරත්න.
 III C9. ලිපත් මැටි ගැසීමට පලපු ශංශ මූලිකයාශයක් යන ඇතිය යුතු මූලික කරුණු මොහොදා; I0. ලිපත් මැටිගැසීමේදී ගත්තා මිෂුතය සදහා පුළුංසයේ සංවේ වැටි පුළාංසයේ සංවේව නොඩයිය. තුමක් වන්නේද; I1. දෙදාන ලිප් සිදුර පුමාශවත් උසකින් සහ තරියානාවේ සහස්කර කියියදී යුප යුමහ පසුදුළුළුදී යුම පිටවන්නේ ඇති; I2. කිසියානාර හැපයක් තැබී සිදුරු සහිත ලිපත් පාවට්ට කිරීමේදී ඇතිවන ලාංශී ජොතාවය. I2. කිසියානාර හැපයක් තැබී සිදුරු සහිත ලිපත් පාවට්ට කිරීමේදී ඇතිවන ලාංශී ජොතාවය. I3. ලිප පාවට්ටයේදී යුම් සහිත නොමත් ගින්ද ඇතුවේ, යන්ද ද ක් දන්නාක. I		•••	
 1		· ·	
 C9. ලිපත් මැටි කැටීමට පලපු ගංග මූලිකයාගෙන් යන ඇතිය යුතු මූලික කරුදු පොහොදා. 10. ලිපත් මැටිකැසීමේදී ගන්නා පිලකය සදහා පුළුගොඩ් කරම් වැටි පුළාංශයේ කට්ටට නොඩයිංග කුමත් වන්නේද? 11. දෙරන ලිඒ සිදුර පුළාකරන් උසකින් සහ හරියානාවට සහස්තර කියියදී දර දරන පමුළුගොදී දුම පිටරන්නේ ඇති? 12. කිසියානාර තැපයක් තැනි සිදුරු සහිත ලිපත් පාට්ටට බර්මේදී ඇතිවන පුළුගොදා. 13. ලිප පාට්ටට්ටයේදී දුම් සහිත කෙමත් හිත්ද ඇතුවේ. හෝත ද ක් දක්වෙන. 14		••••	
 10. ලිපත් පැටිකැයිමේදී යන්නා මිලනය සදහා පුළුවෙන් පටම වැටි පුපාංශයේ පැටිවිවි නොඩයිගේ තුමන් එන්නේද? 11. දෙපත ලිඒ සිදුර පුමානවත් දසයින් සහ තරියානාවට සහස්තර නියියදී දර දරන හමුව වෙන් දුම පිටවන්නේ ඇයි? 12. නිසියානාර කැයෙක් තැකි සිදුරු සහිත ලිපත් පාවට්ටි ශිරීමේදී ඇතිවන ලබන මොතවන්. 13. ලිප පාටට්ටියේදී දුම සහිත හෙමින් ගින්ද දැල්වේ. සෝතු 2 ක් දුප්පන්න. 14		60	
තුවත් වන්නේද: 11. දෙවත ලිප් සිදුර පුමාශවත් උසකින් සහ හරියාකාරව සකස්කර තියියදී දර දරහ පමුවයෙන් දුම් පිටවන්නේ ඇති? 12. තිසියාකාර තැපයක් තැති සිදුරු සහිත ලිපක් පාට්වීම් කිරිමේදී ඇතිවන ලුප්ත නොවසද. 13. ලිප පාවිච්චයේදී දුම් සහිත තෙමන් ගින්ද දැල්වේ. යෝතු 2 ක් දක්පත්ත. 1.		09.	
තුවත් වන්නේද : 11. දෙවත ලිප් සිදුර පුමාශවත් උසකින් සහ තරියාකාරව සකස්තර තියියදී දර දරග පමුවයෙන් දුම් පිටවන්නේ ඇති? 12. නිසියාකාර තැපයක් තැති සිදුරු සහිත ලිපක් පාට්විට් කිරිමේදී ඇතිවන ලුප්ත නොවතද. 13. ලිප පාවිව්ටියේදී දුම් සහිත තෙමන් ගින්ද දැල්වේ. යෝතු 2 ක් දක්පත්ත. 1			
තුවත් වන්නේද: 11. දෙවත ලිප් සිදුර පුමාශවත් උසකින් සහ හරියාකාරව සකස්කර තියියදී දර දරහ පමුවයෙන් දුම් පිටවන්නේ ඇති? 12. තිසියාකාර තැපයක් තැති සිදුරු සහිත ලිපක් පාට්වීම් කිරිමේදී ඇතිවන ලුප්ත නොවසද. 13. ලිප පාවිච්චයේදී දුම් සහිත තෙමන් ගින්ද දැල්වේ. යෝතු 2 ක් දක්පත්ත. 1.			
තුවත් වන්නේද : 11. දෙවත ලිප් සිදුර පුමාශවත් උසකින් සහ තරියාකාරව සකස්තර තියියදී දර දරග පමුවයෙන් දුම් පිටවන්නේ ඇති? 12. නිසියාකාර තැපයක් තැති සිදුරු සහිත ලිපක් පාට්විට් කිරිමේදී ඇතිවන ලුප්ත නොවතද. 13. ලිප පාවිව්ටියේදී දුම් සහිත තෙමන් ගින්ද දැල්වේ. යෝතු 2 ක් දක්පත්ත. 1			
තුවත් වන්නේද: 11. දෙවත ලිප් සිදුර පුමාශවත් උසකින් සහ හරියාකාරව සකස්කර තියියදී දර දරහ පමුවයෙන් දුම් පිටවන්නේ ඇති? 12. තිසියාකාර තැපයක් තැති සිදුරු සහිත ලිපක් පාට්වීම් කිරිමේදී ඇතිවන ලුප්ත නොවසද. 13. ලිප පාවිච්චයේදී දුම් සහිත තෙමන් ගින්ද දැල්වේ. යෝතු 2 ක් දක්පත්ත. 1.			
තුවත් වන්නේද : 11. දෙවත ලිප් සිදුර පුමාශවත් උසකින් සහ තරියාකාරව සකස්තර තියියදී දර දරග පමුවයෙන් දුම් පිටවන්නේ ඇති? 12. නිසියාකාර තැපයක් තැති සිදුරු සහිත ලිපක් පාට්විට් කිරිමේදී ඇතිවන ලුප්ත නොවතද. 13. ලිප පාවිව්ටියේදී දුම් සහිත තෙමන් ගින්ද දැල්වේ. යෝතු 2 ක් දක්පත්ත. 1		10	- Construction and a state state where where where it with the rear of which are build and the
 11. දෙවත ලිප් සිදුර පුමානවත් උපකින් සහ තරියාකාරව සකස්තර තියියදී අද අත කයුතු දේ දුම් පිටවන්නේ ඇයි? 12. තිසියාකාර හැපයක් තැකි සිදුරු සහිත ලිපත් පාවවට කිරීමේදී ඇසිවන යුගේන මොහාගදා. 13. ලිප පාවට්ටියේදී දුම් සහිත නෙමන් ගින්ද ඇතුවේ. යෝතු & ක් දක්රත්හ. 1		10.	
 11. දෙවත ලිප් සිදුර පුමාශවත් උසකින් සහ හරියාකාරව සකස්කර තිබියදී දර දමන පුදුර දේ දුම් පිටවන්නේ ඇයි? 12. තිසියාකාර හැසයක් තැයි සිදුරු සහිත ලිපක් පාට්ටිව් කිරීමේදී ඇතිවන ලංකී මොවසංශ. 13. ලිප පාට්ට්ටියේදී දුම් සහිත නෙමත් ගින්ද දැල්ටේ. යෝතු & ක් දක්ෂන්ත. 1			•
 11. දෙවන ලිඒ සිදුර පුමාගැටත් උසකින් සහ තරියාකාරව සකස්කර තිබියදී දර දෙවා පුළුගෙන් දුම් පිටවන්නේ ඇති? 12. තිසියාකාර හැසයක් තැයි සිදුරු සහිත ලිපත් පාටිවිට් බර්මේදී ඇතිවන යුග්ත සොසංකාද. 13. ලිප පාටිට්ටියේදී දුම් සහිත නෙමින් ගින්ද දැල්වේ. යෝතු & ක් දුන්නේක. 1 	() 		
දුම් පිටවත්තේ ඇති? 12. තිසියාකාර තැපයක් තැති සිදුරු සහිත ලිපක් පාටවට බර්මේදී ඇතිවත ලංක මොතාවාද. 13. ලිප පාවට්ටියේදී දුම් සහිත කෙමත් ගින්ද දැටුවේ. හෝතු 2 ක් දුප්රෝක. 1.			
 12. නිසියාකාට හැසයක් නැති සිදුරු සහිත ලිපත් පාටිවිටි බර්ලේදී ඇතිවන යුත්ත ජොතපාද, 13. ලිප පාටිට්ටියේදී දුම් සහිත හෙමින් ගින්ද දැල්වේ, හේතු 2 ක් දක්පත්ත, 1. 		11.	දුම් පිටටන්නේ ඇයි?
 12. නිසියාකාට හැසයක් නැති සිදුදා සහිත ලිපක් පාට්ට්ට් බර්වේදී ඇතිවන ලංකා හොසයාය. 13. ලිප පාට්ට්ට්යේදී දුම් සහිත නෙමක් ගින්ද ඇතුවේ. යෝද 2 ක් දක්ෂක්ක. 			
12. බිසියාකාර හැසයක් තැයි සිදුරු සහිත ලිපත් පාටිවිචි බර්ලේදී ඇතිවත ලංක වොහලාය. 			
। මේ පාට්ට්ටියේදී දුම් සහිත නෙමක් ගින්ද දැළ්වේ. හේතු & ස් දුන්ෙන්ත. .			
ටට ලිප පාටිට්ටයේදී දුම් සහිත නෙමින් ගින්ද දැල්ටේ. යෝදු ≿ ස් දුන්ේක. ↓		12.	<mark>තිසියාකාර හැපයක් තැයි සිදුරු සහිත ලිපක් පාරිද්වි බිරී</mark> මේදී ඇතිවත ලුං්ග නොප ා දු.
ට. ලිප පාට්ට්ටයේදී දුම් සහිත හෙමින් ගින්ද දැල්ටේ. හෝහු ≿ ස් දුන්ේක. 			
			• • • • • • • • • • • • • • • • • • • •
· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·		15.	ලිප පාවිච්චියේදී දුම් සහිත නෙමින් ගින්ද ඇල්වේ . හේතු 2 ක් දුන්පතික.
· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·			II
		14.	<u>.</u>

43 ් 14 . . ලිප් නිවෙස්වල සටිකුවන්නෙකු විටිබඳව පලමුවෙන්ම යුමු සොයා බැලිය යුත්තේ පුහුසුවෙන් නොරම්ස කාලියකට පසුවද්ද 15. ටීජ් පාට්ට්ට් කරන්නෙකු ලිපට වසාත් කැමති බවක් නිතරම පාට්ට්ට් කරන බවත් සඳහන් කරයි. වටිට යන විසින් පරිඤානල යුත්තේ තුමක්ද? ් වල්/ කේ · • · • . . . est - E م مراجع المراجع المراجع

-ppencix 9

QUESTIONNAIRE FOR COURSE EVALUATION

SARVODAYA/CEB TRAINING COURSE AUGUST 1985

This questionnaire is designed to help us plan future training courses so you honest comments will be appreciated. The answers will be used only to improve the next training course so you do not need to put your name on this paper and it will not affect your certificate for the course.

44

1.	How was the length of the course? (tick one)	too long	;
		0.K.	
		too sho	rt
2.	How was the amount of work? (tick one)	too muc	h
		O.K.	
	· · ·	too lit	tle
3.	How was the amount of lectures compared with		
	practical work? (tick one)	too muc	h talking
		O.K.	
	· ·	too muc practic	
4.	How was the amount of discussion?	too muc	h
		0.K.	
		too lit	tle
5.	The course included theory. Was it	too muc theory	h
	•	0.K.	
		too lit theory	tle

6.

There were four main subjects to the course. Put a tick by any subject with which you had problems during the course.

 Working with Potters
 Installation
 Fault Finding
Follow up

Questionnaire for Course Evaluation (cont'd)

7.

Do you think some things were not necessary? If so, what?

8. Do you think some things should be added or more time spent on them? If so, what?

45

9. Say how you think the course can be improved.

Question	Maire for course Evaluation - Sinhalese 46
	ශක්ථන පිරිමැස්මේ දර රුදුන් පිළිබඳ පාඨමාලාව – 1985 අගෝස්තු සර්චෝදය ශී.ලං.වී.ම. (බලශක්හි ඒකනය) හා ඒකාබද්ධව
 -	
භාබාවං	මෙම ඇගයීම් පඩුකාවෙන් අප බලාපොරොන්හු වන්නේ අපගේ ඉදිරි වැඩසවහන් න් හරගානීම බංචින් පාර්මානා ඉංකින්නේ පමන අතරේ සහ ඉංකින්න වන්නේ අපගේ ඉදිරි
	ත් කටගැනීම බැවින් පාඨමාලා ලාහන්ගේ අවංක අදහස් සහ යෝජනා ශතාමන් අගේකොට සලකමු. ග් පිටිතුරු හැබවින්ම අප ලබා ගනුයේ ශුදිරි වැඩකටයුතු සාර්ථක කරගැනීම ස්දහා පම්බ, එබැවින්
	හ් නම සඳහන් කිරම අවශා කැත. පාඨමාලාව සහ සහතිත පනු බෙදාදම පිළිබඳව මෙහි කිසිඳු
	ອູ້ປພລັ ອາຊາ.
	<u>කාලය විනාඩි 30 යි (</u> ඉදිරියේ ඇති කොටුවේ සමාගේ තැමැත්
01.	පාධමාලා කාලය 🔲 ඉතාමත් වැඩිය. අනුව 🖌 ලතුන යොදනක)
	🔲 පුලාසවත්ය.
02.	🗍 ດູໝາຕີຮູ້ ຄຳມີສຸດ ແພະສະ
02.	පායමාලාවේ වැඩසුල යුමාසය 🔲 ඉතාමත් වැඩිය.
	🔲 gອີນນອີດໃຜ.
	🖾 පුළාසවත් තොවේ.
03.	දේශන හා සංසන්දාය කිරීමේදී කාශ විධාන වන්නවාන්තා
•	පුංධෝගික වැඩසටහන්සල 📁 🗖 දේශන වැඩියි. පුළානය
	ු පුමාසාවන්.
	🗖 පුංධෝගීක සුදැ වැඩිවී.
C4.	යායාවිපා කල කෘලය 🗂 ශුෂාමත් රුඩ්යි.
	🗂 පුමාසවන්.
0.5	🗋 පුළුසවත් නොවේ.
05.	පායමාලාවේ තහාධිය දැනුම 🗂 ඉතාමත් වැඩිධි.
	🛛 පුමාණවත්.
	🖸 පුමාණවත් තොවේ.
06.	පායමාලාටේ විෂයයත් 4 ක් තිබුඹී. ශූන් ඔබට පුණ්ත ඇති විෂයයක් හයි 🖌 උයුළුබින් පොර්ටක්ස.
n na	🗖 වලං කාර්මිකුධින් සමග වැඩ ශිල්ම.
	🖸 ලිප් සැකස්ම. (මැට් හැසීද)
	□ ලිජවල වැරදී ලකුසු කිරීව.
	🗋 අනුගමනය වැඩපිටිවෙල.
07.	පාළාලාව විෂයට අදානල නොවන අනවශා කොටන් සිබුනේද? එසේනම ඒ පොසායාද?
<i>0</i> 8.	ායමාලාවේ පැඩිපුර කාලයක් ගෙන සාකච්පා තලයුතු සහ අදහස් ඇන්ටිය යුතු යොටස් සියේයේදා මයේනම් ඒ මොනඩාද?
09.	ටයොත් ප්රොත්ථාදය වියට මාලාව සාර්ගත් කරගැනීමට සබේ අවත් අදහස් හා ධෝජනා දක්වන්ත.
	and a second management when the statements and the source of the source

Appendix 10

Compilation of Trainees' Evaluation Sheets

Sri Lanka Training - Aug. 1985

Question	Number of Peo	ple Giving	These Responses
	Too Much	Enough	Too Little
<pre>1. Total time of training ?</pre>	0	9	2
2. Total amount of work ?	0	10	1
3. Too much theory ? (over practical)	4	7	0
4. Time for discussio	n? O	6	5
5. Information presen on theory ?	ted O	8	3

6.	Which subjects were th	ere	problems with?
	working with potters	4	
	installing	3	(one person indicated
	troubleshooting	2	problems with all subjects)
	followup	2	•
	none	3	

Essay questions

- 7. Were there any unnecessary parts of the training? Which?
 - * Sometimes the lectures would go off the topic; sometimes the lectures didn't finish. (4) * No unnecessary parts. All subjects important. (4)
 - * Sometimes too much time spent on examples,
 - thus we lost our attention. (1)

8. Were there parts which needed more time spent on them?

*	Firing of pottery liners, kiln placement	(3)
	Practice making pottery liners	(3)
	Production of pottery liner	(2)
	Scientific details of combustion, fire, fuels	(2)
	Training well organised, lectures okay	(2)
*	Followup ideas	(1)
*	Selection of, and mixing, pottery clay	(1)
	Installation materials, working with clay	
	from many areas	(1)
*	Doing cooking tests, in the field	(1)
	Use and maintainance of stoves for housewives	(1)
	General need for more discussion	(1)

9. What are your ideas on how to make future trainings succeed?

* Include more practical experience, especially in making the pottery liners, mixing clay,	
and loading the kiln	(5)
* Include more group discussion	(5)
* More free time in evenings to study, exchange	
ideas	(3)
* Better translation	(2)
* Quieter environment	(2)
* Select trainees with common Knowledge, and	
look at trainees' personal character	(1)
* Shouldn't force people to go to Family	• •
Gatherings	(1)

Ň

48